БУТУН ДУНЁ ПРОЛЕТАРЛАРИ, БИРЛАШИНГИЗ!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ● № 206 (19.282). ● 1985 йил 8 сентябрь, якшанба ● Баҳоси 3 тийин.

ҒАРБИЙ СИБИРЬ КОМПЛЕКСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ — УМУМХАЛҚ ИШИ

М. С. ГОРБАЧЕВнинг

Тюмень ва Томск областлари партия-хўжалик активи кенгашида сўзлаган нутқи

М. С. Горбачев партия Марказий Комитети номидан нефтчилар ва газчиларни, геологлар ва қурувчиларни, транспортчилар ва энергетикларни, олимларни, ўзининг фидокорона иши, иродаси, ғайрат-шижоати билан ўтмишда мудраб ётган кенгликларга ҳаёт бахш этиб, бу ерда мамлакатнинг асосий ёқилғи-энергетика базасини бунёд этган барча кишиларни қизғин ва самимий табриклади.

Тюмень совет кишилари учун юз минглаб ишчилар, мутахассислар меҳнат жасоратининг рамзи бўлиб қолди, деди у. Унинг бағридан қазиб олинаётган нефть ва газ минглаб километр йўлдан Ватанимизнинг энг чекка жойларигача бориб етди, унинг иқтисодий ва мудофаа қудратини оширишнинг ишончли негизи бўлиб қолди.

Совет кишилари, партия сизларнинг ватанпарварлик ишларингиз билан фахрланади, сибирлик ўртоқлар!

Нефть ва газ қазиб чиқариш саноати — экономикамизнинг базавий тармоқлари бўлиб, Ғарбий Сибирь комплекси эса ана шу тармоқларнинг юрагидир. Унинг иш мароми кўп жиҳатдан бутун халқ хўжалиги муваффақиятини белгилаб беради. Шу сабабли партиянинг иқтисодий стратегиясида бу комплексни ривожлантиришга ниҳоятда муҳим роль ажратилган.

Марказий Комитет бугунги кенгашга, унинг иш якунларига, нефть-газ саноатини янада ривожлантириш, бутун Сибирнинг ишлаб чиқариш кучларини юксалтиришимизни таъминлайдиган амалий тадбирларга катта эътибор бермоқда.

Бизнинг учрашувимиз мамлакат учун масъулиятли даврда ўтмоқда. Ўзларингиз биласизларки, Марказий Комитетнинг апрель Пленумида, Марказий Комитетда июнь ойида бўлиб ўтган кенгашда партия совет жамиятини социал-иқтисодий ривожлантиришни тезлаштириш йўлини илгари сурди ва асослаб берди. Фан-техника тараққиётига, ташкилий-иқтисодий, социал омилларни сафарбар этишга, хўжаликни омилкорлик билан юритишга эътибор қаратилди.

Кейинги пайтда КПСС Марказий Комитети ва ҳукумат экономикани интенсив йўлга ўтказишни жадаллаштириш ва ишлаб чиқариш самарадорлигини оширишга қаратилган муҳим қарорлар қабул қилдилар. Бу қарорлар орасида машинасозликнинг техникавий даражасини ошириш ва уни ривожлантиришни жадаллаштириш, қора металлургияни реконструкция қилиш, лойиҳалаш ишини такомиллаштириш ва бутун капитал қурилишни яхшилаш, принципиал янги технологияларни жорий қилиш, халқ хўжалигида ҳисоблаш техникасини ишлаб чиқаришни ва қўлланишни кенгайтириш ҳамда бошқа муҳим программалар бор. Мамлакатнинг баъзи регионларида ишлаб чиқариш кучларини ривожлантириш истиқболлари белгилаб олинди.

Фан-техника тараққиётини рағбатлантириш, фан ютуқлари ва илғор тажрибани жорий қилишни жадаллаштириш юзасидан катта тадбирлар амалга оширилмоқда. Бир турдаги бир қанча тармоқларни группаларга бўлиб бошқаришга ўтказиш ҳақидаги ҳужжатлар тайёрланди. Ҳозир энг муҳим масалалардан бири — меҳнат ресурсларидан фойдаланиш юзасидан тайёрланаётган қарор социал-иқтисодий ҳаётга ижобий таъсир этади, деб ўйлайман.

Социал масалалар юзасидан ҳам муҳим қарорлар қабул қилингани ҳақида илгари айтган эдим.

КПСС Марказий Комитети партия сиёсати тўғрисида сўзларга, қабул қилинган қарорларга (гарчи бу қарорлар тўғри бўлса ҳам) қараб эмас, балки амалий ишларга, конкрет натижаларга қараб халқ фикр юритишини батамом билиб турибди.

Шу сабабли биз қабул қилинган қарорларнинг бажарилишини уюштириш, уларнинг амалга оширилишини контрол қилиб боришга ниҳоятда катта аҳамият бермоқдамиз. Партия комитетлари ва ташкилотларининг, министрликлар ва идораларнинг, совет ва хўжалик органларининг фаолиятига баҳо берганда айни мана шундай иш асосий мезон бўлмоғи керак. Бошқача ёндашиш асло мумкин эмас. Жамиятимизда ҳар ким қандай иш билан шуғулланмасин, топширилган иш учун тўлиқ жавоб бериши, уни виждонан, тиришқоқлик ва ташаббус кўрсатиб бажариши керак.

Бу гап сизларга ҳам бевосита тааллуқлидир, азиз ўртоқлар. Партия экономикамизни ривожлантиришни жадаллаштириш вазифаларини ўртага қўйди. Сизларга очиғини айтиб қўя қолай: бу вазифаларни ҳал этиш учун мамлакат нефть ва газнинг зарур ресурсларига эга бўлиши керак. Бу эса аввало сизларга боғлиқ. Тюмень — углеводород хом ашёсининг асосий манбаидир, бундай манба бизда бошқа йўқ. Ер ости бойликлари ўзлаштирила бошлагандан буён тюменликлар 3 миллиард тоннадан кўпроқ нефть қазиб чиқардилар. Бир кечаю кундузда бир миллиард кубометр газ қазиб чиқаришга барвақт эришилганлиги катта муваффақият бўлди. Бу ажойиб ютуқ бўлиб, жаҳон практикаси бундай кўрсаткични ҳали кўргани йўқ.

Ғарбий Сибирда нефть ва газ саноатини барпо этиш юзасидан амалга оширилган барча ишлар социалистик тузумнинг ғоят катта бунёдкорлик имкониятларининг ишонарли далилидир. Бу — Тюмень области меҳнаткашларининг бир ярим миллион кишидан иборат кўп миллатли отрядининг фидокорона ишлари натижасидир.

Ғарбий Сибирь комплекси сингари бундай нефть-газ гиганти бутун мамлакатнинг, барча республикаларнинг куч-ғайратлари туфайлигина бунёд этилиши мумкинлиги ҳам равшандир. Украина ва Белоруссия, Ўзбекистон, Болтиқ бўйи ва бошқа республикаларнинг, Москва ва Ленинград, Россия Федерациясидаги автоном республикалар, ўлкалар ва областларнинг меҳнаткашлари уни шакллантиришга салмоқли ҳисса қўшдилар ва қўшмоқдалар.

Бу ишларнинг миқёсини ошириш лозим. Татаристон ва Бошқирдистон нефтчилари, Тюмень областининг газ ва нефть конларида ишларни комплекс олиб боришга ўтиб, яхши ташаббус бошлаб бердилар. Яқинда Грузия, Озарбайжон, Молдавия, Арманистон ва Туркманистоннинг ўн иккинчи беш йилликда шу республикалар қурилиш ташкилотларининг Ғарбий Сибирда уй-жой, социал ва маданий-маиший объектлар, автомобиль йўллари қурилишида иштирок этиш тўғрисидаги ташаббуси маъқулланди.

Ёшларимиз партия даъватига лаббай деб жавоб бердилар: улар нефть, газ қўриғини ўзлаштиришга жуда катта ҳисса қўшиб келдилар ва қўшмоқдалар. Ленин комсомоли йўлланмаси билан бу ерга 150 мингдан кўпроқ киши келди. Студентларнинг қурилиш отрядлари ҳозироқ бир ярим миллиард сўмлик иш бажариб қўйди. Бу регионни ўзлаштиришда ёшларнинг иштироки бундан буён ҳам кучаяверади.

Хуллас, ўртоқлар, озмунча ишлар қилинмади, юксак марралар эгалланди. Аммо вақт ўтмоқда, ҳаёт олдимизга янгидан-янги вазифаларни

(Давоми иккинчи бетда).

М. С. ГОРБАЧЕВ ЦЕЛИНОГРАДГА КЕЛДИ

КПСС Марказий Комитети Бош секретари М. С. Горбачев 6 сентябрь куни Тюмендан Целиноградга жўнаб кетди. Тюмень аэропортида уни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолигига кандидат, КПСС Марказий Комитети секретари В. И. Долгих, КПСС Марказий Комитети секретари Б. Н. Ельцин, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Н. К. Байбаков, Б. Е. Шчербина, КПСС Тюмень ва Томск область комитетларининг биринчи секретарлари Г. П. Богомяков ва А. Г. Мельников кузатиб қолдилар.

М. С. Горбачев шу куни Целиноградга келди. Аэропортда уни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзоси, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Д. А. Кунаев, КПСС Марказий Комитети секретари В. П. Никонов, Қозоғистон ССР Министрлар Советининг Раиси Н. А. Назарбаев, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари З. Н. Нуриев, Қозоғистон, Сибирь, Урал ўлка ва область партия комитетларининг биринчи секретарлари, СССР министрлари, маҳаллий партия ва совет раҳбарлари кутиб олдилар.

(ТАСС).

М. С. ГОРБАЧЕВнинг Целиноград диёридаги учрашувлари

ЦЕЛИНОГРАД. 7 сентябрь. (ТАСС). Бугун КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев Целиноград областининг Шўртанди районига борди, бу ерда янги қишлоқ хўжалик машиналари намуналарининг ишлашини далаларда кўздан кечириб, механизаторлар билан учрашди ва суҳбатлашди, Бутуниттифоқ дон хўжалиги илмий-тадқиқот институтининг фаолияти билан танишди.

Машиналарни кўздан кечириш чоғида интенсив технология агрегатларига алоҳида эътибор берилди. Ғалла ўришда қамровининг кенглиги 17 метр бўлган «Степь» ўзиюрар ўроқ машинаси ишлатиб кўрилди. Бу машина туфайли меҳнат унумдорлиги бир неча баравар ошади. Қамрови 13 метр бўлган, соатига ўн гектар майдондаги донли экинларни йиғиштириб оладиган ўроқ машинаси намойиш қилинди. Бу мавжуд машиналардан 4-5 баравар унумлидир. Ҳозир агрегат давлат синовидан ўтказилмоқда ва келгуси йилда у кўплаб ишлаб чиқарилади. Бундай машиналар — бу ерда намойиш қилинган «Дон» типидаги ғалла ўриш комбайнларидан унумли фойдаланишга асос бўлади. М. С. Горбачев мана шу агрегатларга асос бўлган янги техникавий ечимлар тўғрисида, уларнинг самарадорлиги, тежамлилиги, механизаторлар учун яратиб берилган меҳнат шароитлари тўғрисида мутахассисларнинг фикрини сўраб билди.

Ғаллазорда Михаил Сергеевич билан Социалистик Меҳнат Қаҳрамони С. И. Гаврилюк бошлиқ трактор-далачилик бригадасининг комбайнчилари ўртасида самимий, амалий суҳбат бўлиб ўтди. Михаил Сергеевич бригадада деҳқончиликнинг интенсив методлари жорий этилиши, коллектив пудрати усулидан фойдаланиш афзалликларини суриштирди. Ўзининг шахсий меҳнат тажрибасидан комбайнчи ишининг ўзига хос томонларини яхши билган М. С. Горбачев дон йиғиштириб оладиган агрегатнинг ўртача иш унумдорлиги билан, қандай ўроқ машиналаридан фойдаланилаётганлиги, доннинг таркибидаги клековина неча процентни ташкил этаётганлиги, юксак пировард натижаларга эришиш учун қандай иқтисодий омиллардан фойдаланилаётганлиги билан қизиқди.

Бутуниттифоқ дон хўжалиги илмий-тадқиқот институтида деҳқончиликда барқарорликни таъминлаш, мўл дон ҳосили олиш учун интенсив технологияни яратиш, қишлоқ хўжалигида илм-фаннинг роли тўғрисида ҳар томонлама гаплашиб олинди. Қозоғистонда ҳар уч гектар экинзорнинг бир гектари шўрхок эканлиги таъкидланди. Шу муносабат билан институт тупроққа ишлов бериш учун махсус техник восита яратишга катта аҳамият бермоқда. Бу ерда селекция жараёнини тезлатиш методлари ишлаб чиқилмоқда. Тупроқ унумдорлигини жадал ошириш, ем-хашак етиштириш ишларини яхшилаш йўлларига, ҳосилдорликни кўтариш учун шудгордан фойдаланиш мақбуллигига эътибор жалб қилинди. Аммо бу тадбирларнинг ҳаммаси илмий тавсиялар тўла ҳажмда бажарилганидагина юксак самара беради. Қишлоқ хўжалигида технология интизомига қатъий риоя қилиш — замон тақозоси эканлиги таъкидланди.

М. С. Горбачев Целиноград марказий майдонида В. И. Ленин ҳайкали пойига гуллар қўйди.

КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, Қозоғистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Д. А. Кунаев, КПСС Марказий Комитетининг секретари В. П. Никонов, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари А. К. Антонов, З. Н. Нуриев, КПСС Марказий Комитети бўлимларининг мудирлари В. А. Карлов, Г. П. Разумовский, А. Н. Яковлев, КПСС Марказий Комитети Ишлар мудири Н. Е. Кручина сафарда М. С. Горбачевга ҳамроҳ бўлдилар.

Куннинг иккинчи ярмида Целиноградда Қозоғистон областлари, Сибирь ва Урал ўлкалари ҳамда областлари партия-хўжалик активининг Озиқ-овқат программасини амалга ошириш, қишлоқ хўжалиги ҳамда агросаноат комплексининг бошқа тармоқларида фан-техника тараққиётини жадаллаштириш масалаларига бағишланган кенгаши бўлиб ўтди.

Кенгашда М. С. Горбачев катта нутқ сўзлади.

КПСС XXVII СЪЕЗДИГА — 27 ЗАРБДОР ЎН КУНЛИК

«ОҚ ОЛТИН»НИ ТЕЗ ВА СОЗ ЙИҒИБ-ТЕРИБ ОЛИШ — ВИЖДОН БУРЧИМИЗ

Пахтазорлардан оқиб келаётган «оқ олтин» карвонлари пахта тозаловчилар ишини ошириб юборди. Якунловчи йилда фақат сифатли ҳосил тайёрлаш ҳисобига тола чиқиши кўпайишида уларнинг хизмати катта. Шу туфайли Наманган районидаги 3/4-пахта заводи лабораторияси ходимлари хўжаликлардан келтирилаётган пахтанинг стандарт талабларига тўла жавоб беришига алоҳида эътибор беришяпти. Райондаги «Ленинград» колхозидан қабул қилинган дастлабки тонналар хўжаликда юқори сифатли ҳосил етиштирилганини кўрсатмоқда.

Суратда: лаборант Е. Ермолоева колхоз вакили А. Мамажонов билан хом ашё сифатини кўздан кечиришмоқда.

Ҳ. Ҳайдаров фотоси (ЎзТАГ).

Диққат: тажриба ЯНГИ ДЕФОЛИАЦИЯ АГРЕГАТИ

Пахтаси қийғос очилган далалар узра самолёт дори сепяпти. Дефолиант худди шивалаб ёғаётган ёмғир сингари ғўза барглари узра ёйилади. Лекин у асосан ғўзанинг устки қисми баргларига таъсир кўрсатади. Пастки ярусдаги баргларни тўкиш учун яна қайта дорилаш керак. ОВХ аппаратлари билан ғўза баргини тўктириш усули табиат муҳофазаси учун самолётларга нисбатан самарали бўлса-да, лекин иш унуми ва сифат кутилган даражада эмаслиги Навоий область «Госкомсельхозтехника» бирлашмаси мутахассисларини анчадан буён ўйлантириб келаётганди. Изланишлар самарали натижа берди. Улар янги дефолиация агрегати «ОШУН-1»ни яратишди.

Агрегатнинг афзаллиги шундаки, у дефолиантларни бевосита ғўза туплари ораларига пуркайди. Иш жараёни фавворага ўхшаш пуфлайдиган пуркагичлар орқали амалга оширилади. Улар тракторнинг икки ёнига ўрнатилган бўлиб, узунлиги 12 метрли йиғма қанотга эга. Қанотни исталган пайтда очиб ва яна қайта йиғиб олиш мумкин. Энг муҳими, пуркагич штангаларини хоҳлаган баландликка ўрнатиш имкони бор. Тракторнинг дори солинадиган баклари штангалар ичига жойлашган. Унга икки ярим пуд дефолиант сиғади. Бу миқдордаги дори билан 8,5 гектар майдонга ишлов бериш мумкин. Ҳайдовчининг герметик жиҳозланган иш кабинаси дори бакидан олдинроқ ва баландроқ жойдан ўрин олган.

Мутахассислар фикрича янги дефолиация тракторининг иш унуми ОВХ аппаратига нисбатан 20—30 баравар ортиқ ва самолёт ҳамда ОВХга нисбатан 20—25 баравар тежамкор. У билан бир кунда 60—100 гектар ердаги ғўза баргини бемалол тўкиш мумкин.

Ҳозир областнинг 30 га яқин хўжаликларида янги тракторлардан фойдаланила бошланди.

А. ҚОРЖОВОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

„ОҚ ОЛТИН" хирмонига

Республика областларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 7 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент хисобида)

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда тайёрланган пахта; учинчи устун — мавсум бошидан буён

Бухоро	0,87	3,85
Сурхондарё	0,46	1,57
Навоий	0,33	1,32
Андижон	0,54	1,18
Хоразм	0,47	0,97
ҚҚАССР	0,23	0,87
Қашқадарё	0,18	0,47
Фарғона	0,26	0,42
Самарқанд	0,13	0,38
Наманган	0,16	0,28
Тошкент	0,14	0,20
Республика бўйича:	0,30	0,89

Шу жумладан ингичка толали пахта:

Сурхондарё	0,65	2,24
Бухоро	0,22	0,50
Наманган	0,12	0,18
Навоий	—	0,12
Қашқадарё	0,01	0,03
Республика бўйича:	0,39	1,33

ДЕФОЛИАЦИЯ ҚАНДАЙ БОРЯПТИ

Республика областларида ғўза дефолиациясининг бориши тўғрисида шу йил 7 сентябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи устун — областлар; иккинчи устун — бир кунда дефолиация қилинган майдон; учинчи устун — мавсум бошидан буён.

ҚҚАССР	6,3	14,5
Тошкент	5,4	11,5
Бухоро	2,3	11,3
Жиззах	6,0	10,6
Хоразм	3,3	6,4
Қашқадарё	2,6	5,2
Сирдарё	2,0	3,2
Самарқанд	1,7	3,2
Сурхондарё	1,3	3,0
Андижон	0,7	0,8
Навоий	0,1	0,4
Наманган	0,2	0,3
Фарғона	—	—
Республика бўйича:	2,8	5,8

ҒОЛИБЛАРГА ТЕНГЛАШАЙЛИК

Стахановчилик анъаналарини ривожлантирайлик ва кўпайтирайлик, унумли, яхши ва тежамли ишлайлик. Ўн саккизларнинг: «КПСС XXVII съездига — 27 зарбдор ўнкунлик!» деган ташаббусини қўллаб-қувватлаб чиққан республикада энг яхши меҳнат коллективларининг шиори ана шундай. 7 сентябрь куни Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасида съездолди вахтасининг саккизинчи — ўнинчи ўнкунликлари якунлари бўйича социалистик мусобақа навбатдаги босқичи ғолибларини тантанали шарафлаш маросими бўлди.

Шу кунларда Ўзбекистон ишчи ва колхозчиларидан 160 минг киши XI беш йиллик топшириқларини бажарганлиги тўғрисида рапорт берди. Меҳнатда энг юксак натижаларга эришганликлари учун 34 корхона ва ташкилот Бутуниттифоқ мусобақасининг ҳамда 125 корхона ва ташкилот республика мусобақасининг ғолиблари деб топилди. «Ташсельмаш» ишчиларининг намунаси ўзбекистонликларни янги-янги ютуқларга илҳомлантирди. КПСС Марказий Комитети маъқуллаган Волга автозаводи коллективининг тажрибасини қўллаб-қувватлаб чиққан «Ташсельмаш» ишчилари келаси беш йилликка пландаги марралардан анча ўзиб кетиш учун юксак мажбуриятларни зиммаларига олдилар. Ўзбекистоннинг ўнлаб катта-катта корхоналари мана шу ташаббусга қўшилди.

Митингда КПСС XXVII съезди шарафига мусобақа янги босқичининг пешқадамлари: «Ўзбексельмаш», Тошкент лак-бўёқ заводи, Сурхондарё «Техсложбитприбор» бирлашмаси, «Андижанводстрой» трести, Тошкент районидаги Собир Раҳимов номли колхоз, Урганч автокорхонаси, Бойсун районидаги Ҳамза номли асаларичилик совхози, Қўқон суперфосфат заводи сингари жами 55 корхона ва ташкилот коллективлари номлари айтилди. Бу коллективлар Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасидаги съездолди вахтаси ғолибларининг Ҳурмат тахтасига ёзиб қўйилди. Шу коллективларнинг вакилларига Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, республика Министрлар Совети, Ўзбекистон Касаба союзлари республика Совети ҳамда Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг вимпеллари, шунингдек Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг дипломлари топширилди.

(ЎзТАГ).

ҲОСИЛ ПУХТА ҲИМОЯ ҚИЛИНСИН

НАМАНГАН, 7 сентябрь. (ЎзТАГ). Бугун Наманганда ўсимликларни қишлоқ хўжалик зараркунандаларидан ҳимоя қилиш биологик методини қўллаш тажрибасини ўрганишга бағишланган Бутуниттифоқ семинари ўз ишини тугатди. Семинарда қатнашган олимлар, энтомолог мутахассислар областнинг бир қанча хўжаликлари иши билан танишдилар, Ўрта Осиёда энг катта Наманган экспериментал биофабрикасида бўлдилар.

Семинар қатнашчилари областда биометод қўлланилаётганидан бери зараркунандаларга қарши курашда химиявий дорилардан фойдаланиш ўнлаб марта камайиб, пахта ҳосилдорлиги ортганлигини таъкидладилар. Наманганлик деҳқонларнинг далаларда фойдали ҳашаротлар зараркунандаларга нисбатан кўпроқ бўлишини экологик вазиятни ростлаш борасидаги тадбирлари диққат билан ўрганиб чиқилди.

Семинарда илмий ва амалий иш тажрибалари баҳам кўрилди, тематик лекциялар ўтказилди. Ўсимликларни биологик ҳимоя қилиш методини такомиллаштириш ва ундан фойдаланишни кенгайтириш борасида тавсиялар қабул қилинди.

ҲИНДИСТОН ҚЎШИЛМАСЛИК ҲАРАКАТИНИ ЎРГАНИШ ИНСТИТУТИГА

Самимий, дўстона мактуб учун, Совет Иттифоқининг халқаро кескинликни юмшатишга ва ядро уруши хавфини тугатишга қаратилган тинчликсевар ташқи сиёсат соҳасидаги ташаббусларини астойдил қўллаб-қувватлаганлиги учун Ҳиндистон қўшилмаслик ҳаракатини ўрганиш институти раҳбарларига сидқидилдан миннатдорчилик билдираман.

Ядро қуроли синовларини тўла ва батамом тақиқлаш тўғрисида халқаро шартнома тузиш учун қулай шарт-шароитларни вужудга келтириш манфаатларини кўзлаб СССР ядро қуролига эга бўлган давлатларга ҳар қандай ядровий портлатишларни тўхтатиш ҳақида аҳдлашиб олишни бир неча бор таклиф қилганлигини эслатиб ўтмоқчиман. Афсуски, ҳозирча бунга эришиб бўлмади. Шу масала юзасидан бизнинг кейинги ташаббусимиз ғарбда ҳаммага ҳам маъқул бўлмади, шекилли. АҚШ маъмурияти ядро портлатишларини йил охиригача бир томонлама тўхтатган Совет Иттифоқидан ибрат олишни истамаяпти. Вашингтон қуролланиш пойгасини авж олдириш йўлини давом эттирмоқда, ядро синовларини давом эттирмоқда. Ҳолбуки, АҚШнинг ташаббусимизга қўшилиши биз жорий этган тақиқлашни узайтириш имконини бериб, умуман ядро синовларини тўхтатиш проблемасини ҳал қилиш учун шарт-шароитларни анча яхшилаган бўлур эди.

СССР ядро қуроли пайдо бўлганидан буён уни тугатишга астойдил ҳаракат қилаётганини таъкидлаб ўтмоқчиман. Биз ядро уруши хавфини бартараф этиш, ер юзида тинчликни сақлаб қолиш йўлларини қидиришни бундан буён ҳам изчиллик билан давом эттираверамиз.

Қуролсизланиш соҳасидаги амалий тадбирлар жуда кўп маблағларни бўшатиб, уларни инсониятни тинч ривожлантиришга хизмат қилдириш, шу жумладан қашшоқлик, очлик, касаллик, савдосизлик сингари ўткир проблемаларни ҳал қилишга сарфлаш имконини берган бўлур эди. Бу проблемалар яқиндагина мустамлакачилик эксплуатацияси ва талаш объекти бўлиб келган кўпгина мамлакатларда ҳали тугатилгани йўқ.

Халқлар тинчлиги ва хавфсизлиги учун кураш ишига Ҳиндистон қўшаётган ҳиссани совет кишилари юксак қадрлайдилар. 700 миллионли тинчликсевар ҳинд халқининг овозига Осиёдагина эмас, унинг ташқарисида ҳам қулоқ солмоқдалар. Қўшилмаслик ҳаракатининг эътироф этилган раҳбари бўлган Ҳиндистон бу ҳаракатни мустаҳкамлаш ва ривожлантириш учун кўп иш қилмоқда.

СССР билан Ҳиндистон ўртасида муттасил ривожланаётган дўстлик ва ҳамкорлик, уларнинг тинчликка бўлган садоқати термоядро уруши хавфининг олдини олиш, ер юзида ҳаётни сақлаб қолишнинг муҳим омилидир. Биз бунга аминмиз.

М. ГОРБАЧЕВ.

* * *

Ҳиндистон қўшилмаслик ҳаракатини ўрганиш институти ўртоқ М. С. Горбачевга йўллаган мактубида Совет Иттифоқининг ҳар қандай ядровий портлатишларни ўз ташаббуси билан тўхтатиш ҳақидаги қарорини кескинликни юмшатишга ҳамда бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш ишида халқаро ҳамкорлик ва ҳамжиҳатлик учун қулай муҳитни вужудга келтиришга қаратилган СССРнинг янги катта тинчлик ташаббуси сифатида астойдил табриклайди.

Ҳиндистон қўшилмаслик ҳаракатини ўрганиш институтининг мактубида Совет Иттифоқининг бу ташаббусини барча тинчликсевар мамлакатлар маъқуллаб қўллаб-қувватлайдилар, улар тўла ядровий қуролсизланишга эришиш йўлида куч-ғайратларни бирлаштирадилар, деб ишонч билдирилади.

(ТАСС).

М. С. ГОРБАЧЕВнинг Тюмень ва Томск областлари партия-хўжалик активи кенгашида сўзлаган нутқи

(Боши биринчи бетда).

қуймоқда. СССРнинг Энергетика программасида ва Асосий йўналишлар лойиҳасида нефть ва айниқса газ қазиб олишнинг кўзда тутилган юксак марраларини Тюмень конлари кўп жиҳатдан таъминлаши керак.

Буни амалга ошириш осон эмас, албатта. Кўпчилик куч-ғайрат сарфлаши лозим. Худди шу сабабли КПСС Марказий Комитети билан Совет ҳукумати Ғарбий Сибирда нефть ва газ саноатининг комплекс ривожлантириш тўғрисида қарор қабул қилди. Бу қарор регионни ривожлантиришда сифат жиҳатидан янги босқич очиб берадиган принципиал ҳужжатдир. Унинг моҳияти шундан иборатки, интенсивлаш асосида фан-техника тараққиёти ютуқларидан фойдаланиб, мамлакатнинг ёқилғи базаси самарадорлиги ва пишиқ-пухталигини кескин кўтариш лозим. Бу партиявий ҳужжатнинг энг муҳим қисми Сибирь нефтчилари ва газчиларининг уй-жой ва маданий-маиший шароитларини яхшилаш, бу ерда кадрларнинг ўрнашиб қолиши билан боғлиқ социал масалалар комплексини ҳал этиш соҳасида қабул қилинган тадбирлардир. Мана шу мақсадларга катта маблағ ва ресурслар ажратиб берилади ва улардан ишнинг кўзини билиб фойдаланиш керак.

М. С. Горбачев сибирликлар янада мураккаб ва масъулиятли вазифаларни бажаришларига тўғри келишини уқтирди. Шуни ҳамиша ёдда тутиш керакки, Тюмень нефтчилари ва газчиларининг муваффақияти мамлакат қудратини мустаҳкамлайди, унинг одимларини тезлаштиради, муваффақиятсизликлари эса экономикани заифлаштиради, ҳаракатимизни секинлаштиради.

Шу боисдан КПСС Марказий Комитети Тюмень уч йилдан буён нефть қазиб олиш планларини бажармаётганидан ташвишланмоқда. Топшириқларнинг барбод этилиши халқ хўжалигида қийинчиликлар туғдирмоқда. Шу билан бирга қолоқлик қисқараётгани йўқ, балки кўпая бормоқда.

Ушбу кенгашда ўтказилган таҳлил, етилган масалаларнинг кенг муҳокама этилиши шундан далолат бермоқдаки, бу ерда проблемалар йиллар мобайнида аста-секин тўпланиб қолган. Обда нефть қазиб чиқариш комплексини шакллантиришнинг дастлабки босқичида кўзда тутилган нефть қазиш методлари энди иш бермай қўйди. «Олтин фавворалар» даври, айтиш жоиз бўлса, нефтни осон қазиб олиш даври тамом бўлаётгани бугун равшан бўлгани йўқ. Уни мажбуран қазиб олиш, янада қийин районларга бориш, бойлиги оз конларга бориш, анча мураккаб қурилмаларни ўзлаштириш кераклиги олдиндан маълум эди.

Ўшандаёқ ҳамма нарсага чуқур кириб бориш, истиқболга назар ташлаш ва ер ости бойликларини ўзлаштиришнинг янги босқичига мўлжалланган программани амалга ошириш лозим эди. Лекин бу иш ўз вақтида қилинмади. Марказий идоралар, Тюменнинг партия, совет ва хўжалик органлари сусткашлик қилдилар ва қийинчиликларни бартараф этишда энг осон йўлни танлаб, ўз камчиликларининг ўрнини катта конларга нагрузкани кўпайтириш ҳисобига қопламоқчи бўлдилар. Нефтчиларгина эмас, қурувчилар, энергетиклар, транспортчилар ҳам янги, мураккаб шароитларда ишлашга тайёр эмасликлари маълум бўлди. Шу кунларда Самотлор, Уренгой, Сургутда бўлиб ўтган суҳбатлар нефтчилар билан газчиларга машинасозлар жуда панд берганликлари ва ҳозир ҳам панд бераётганликларини кўрсатди.

Механизациялашган усулда ёқилғи қазиб чиқаришнинг илғор методлари ҳам жуда суст жорий этилмоқда, конларнинг техникавий таъминоти етарли эмас, асбоб-ускуналар ва техниканинг пухта ишламаётганини кўрсатувчи фактлар кўп.

Тюмень нефти кашшофларининг новаторлик анъаналари кейинги йилларда сўниб қолди. Чамаси «Главтюменьнефтегаз» бош бошқармаси техника сиёсатининг ҳукмдоридан ўзининг нефть ва газ қазиб чиқарувчи бирлашмалари билан министрлик ўртасидаги қандайдир иккинчи даражали бўғинга, ўпирилишларни тугатиш билан шуғулланувчи ташкилотга айланиб қолганлиги учун шундай бўлгандир.

Ҳолбуки, Тюмень ва Томск областларида ибратли тажриба бор. «Юганскнефтегаз», «Томскнефть», «Надимгазпром» ишлаб чиқариш бирлашмалари, «Севертрубопроводстрой» тресети, Сургут-2 бурғилаш ишлари бошқармаси ва бошқа бир қанча коллективлар меҳнатда бир талай ажойиб муваффақиятларга эришганлар. Тюмень областида умуман региондагидан қарийб икки ҳисса кўп — йилига 100 минг метрдан ортиқ кон-қудуқ бурғилайдиган бригадалар бор. Энг яхши ремонт бригадалари ойига учтагача капитал ва 13 та жорий ремонтни бажармоқдалар, бу эса ўртача кўрсаткичдан бир ярим баравардан зиёд ортиқдир. Бироқ, афсуски, Ватанимиз нефть қазувчилари орттирган энг яхши тажрибаларнинг ҳаммаси ҳамон Сибирь нефтчилари ҳар бир коллективининг мулки бўлиб қолгани йўқ.

Ғарбий Сибирь регионида вужудга келган вазият учун тармоқ фанининг ҳам айби катта. Бир неча йиллар мобайнида тармоқнинг илмий ташкилотлари вужудга келган вазиятни оқлаш учун ўзларининг деярли бор бисотларини сарфладилар. Аммо институтлар — идоралар ҳузуридаги адвокатлик маҳкамаси эмас-ку, ахир. Уларнинг вазифаси — ёқилғи қазиб чиқариш самарадорлигини ошириш йўлларини ижодий излашдан, фан-техника тараққиётини олға силжитишдан, тармоқни ривожлантириш истиқболини прогноз қилишдан иборат. Мамлакатнинг асосий нефть ва газ чиқарувчи районида битта ҳам илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси йўқ.

Хатоларни такрорламаслик учун нефтчиларнинг сабоқларини қаттиқ ўзлаштириб олиш керак. Бу гап биринчи галда газ саноати раҳбарларига тааллуқлидир. Ҳозирча тармоқдаги ишлар чакки эмасдек бўлиб турибди. Энг асосий газ кони — Уренгой конини бориб кўрдим. Бу конни ўзлаштириш миқёси, суръатлари зўр таассурот қолдириши шубҳасиз. Бироқ, ишларнинг аҳволи билан яқиндан таниша бошласангиз, бу ерда ҳам янги қувватларни ишга тушириш, ремонт базасини ривожлантириш ва йўл қурилиши орқада қолаётганини, автоматлаштириш сустлигини билиб оласиз. Зарур миқдордаги газни олиш учун ишлаб турган кон-қудуқлардан чиқариб олинаётган газ лойиҳада белгиланган қувватдан ошириб юборилмоқда.

Яқин вақтларда Уренгой газ қазиб олишнинг максимал даражасига чиқади. Мамлакат келгусида газ қазиб олишни кўпайтиришнинг ҳаммасини Ямбург ҳисобига таъминлаши керак. Аммо бунинг учун конни ишлатишга шайлаш керак, бу иш эса ҳозирча етарли суръатлар билан қилинмаяпти.

Регионлардаги ишларнинг аҳволи учун асосан нефтчилар билан газчилардан жавоб талаб қиламиз. Аммо биз уларнинг муваффақиятлари ёки муваффақиятсизликлари Ғарбий Сибирь комплексини ривожлантиришга дахлдор бўлган ҳамма ташкилотларнинг бу ишга муносабатидан келиб чиқишини унутмаслигимиз керак. Бу гапни мен аввало геологларга, қурувчиларга, энергетикларга, машинасозларга тегишли деб ҳисоблар эдим.

Ер ости бойликларини қидирувчилар ўз ишларининг самарадорлигини тубдан оширишлари зарур. Улар нефтчилардан қарздор бўлиб қолишди. Кейинги ўн йилликда Ғарбий Сибирда аниқланган нефть запаслари билан таъминлаш анчагина камайди ва тармоқдаги ўртача даража билан тенглашиб қолди. Бу регионда нефть қазиб олишни илдамроқ кўпайтириш имкониятлари бирмунча камаймоқда. Бинобарин, Геология министрлиги қидирув-разведка ишларининг йўналишлари ва миқёсларини танлаб олишда фан тавсияларини тўлиқроқ назарда тутиши лозим.

Электр энергетика нефть-газ комплексининг ривожлантиришга жуда халақит бермоқда. Электр таъминотининг унчалик пухта бўлмаслиги сабабли кўп миқдордаги нефть ва газ нобуд бўлмоқда, меҳнаткашларнинг ҳақли эътирозларини келтириб чиқармоқда.

Сургутдаги учрашув ва суҳбатлар электр станцияларнинг қурувчилари ишларни юксак суръатлар билан ва сифатли бажаришга қодир эканликларини кўрсатди. Бироқ зарур асбоб-ускуналар йўқлиги сабабли 3-энергетика блоки муддатида ишга туширилмай қолиши мумкин. Уларга ёрдам бериш керак.

Энди регионлардаги капитал қурилиш проблемаларига тўхталиб ўтмоқчиман. Ҳозир бу ишнинг миқёси чиндан ҳам мислсиздир. Бу ерда ишларнинг ҳажми жиҳатидан гўё ҳар йили иккита Волга автозаводи, ҳар икки йилда эса БАМ қурилмоқда, деса бўлади. Сибирликлар саноат объектлари қурилишининг илғор комплект-блок методи ташаббускорлари эканликлари ҳаммага маълум. Шундай бўлса ҳам, капитал қурилишдаги ишларнинг аҳволи кўпгина муҳим масалаларни ҳал этишга тўсқинлик қилмоқда. Госстрой, қурилиш министрликлари, буюртмачи министрликлар бу масалаларга лозим даражада зарур кўламда ёндашмаяптилар.

Ҳар сафар нефть-газ комплексини ривожлантиришда янги вазифалар пайдо бўлганида биз зудлик билан чоралар кўришга ва катта-катта қўшимча чиқимлар қилишга мажбур бўляпмиз. Мана, ҳозир ҳам Заполярьенинг газ конларини суперблоклар ёрдамида жадал шай қилиб ишга тушириш керак бўлган бир пайтда Нефть ва газ корхоналари қурилиши министрлиги яна бу ишга тайёр эмаслиги маълум бўлиб қолди.

Айниқса ҳозир, Ғарбий Сибирь комплекси қурилиши тобора масъулиятли босқичга кираётган бир пайтда бундай кечикишга йўл қўйилган тақдирда зарур суръатларга эришиб бўлмайди. Келгуси беш йилликда қурилиш-монтаж ишларининг ҳажми анча ортади. Бу ҳатто бизнинг мамлакатимиз учун ҳам жуда катта ҳисобланган қурилиш программаси бажарилиши лозим деган маънони билдиради.

Бироқ гап шунчаки капитал қурилишнинг ҳажмлари тўғрисида эмас, балки унинг сифати ҳақида ва умуман биз ўйлаётган, режалаштираётган, қураётган, барпо этаётган ҳамма объектларнинг пишиқ-пухталиги тўғрисида бормоқда, пишиқ-пухта қуриш — мустаҳкам, самарадор, бенуқсон ва узоқ йилларга чидайдиган қилиб қуриш демакдир. Бу гап янги территорияларни ўзлаштиришга ҳам тааллуқлидир.

Қурилишнинг бирмунча юқори суръатларига чиқиб олиш учун қурувчиларни зарур техника билан таъминлаш масаласи, қурувчиларнинг маиший, аввало уй-жой шароитларини яхшилаш ишларининг миқёсларини кенгайтириш масаласига яна тўхталмоқ керак.

Тюмень ер ости бойликларини ўзлаштириш тажрибаси бизга бераётган яна бир сабоқ ҳақида ҳам гапириб ўтмоқчиман. Эришилган ютуқлар баъзи кишиларни хотиржам қилиб қўйди. Ўз обрўсини сақлаш мулоҳазалари билан ёки бошқа қандайдир сабаблар билан баъзи раҳбарлар реал вазиятни кўра олмадилар ёки кўришни хоҳламадилар, вазиятни баҳолаб, Марказий Комитетга ва ҳукуматга маълум қилмадилар. Бундай иш тутиш ярамайди, ўртоқлар. Холисона маълумот бўлмаса ишни юритиш қийин. Бундай ёндашилган тақдирда янги хатолар ва янглишишлар содир бўлиши муқаррар. Ишларнинг кўлами жуда катта бўлган шароитда бу нарса жуда кўп нобудгарчиликларга олиб бориши мумкин.

Шу муносабат билан В. И. Ленин бизга қандай таълим берганини эслатиб ўтиш ўринли деб ҳисоблайман. У бизнинг ҳамма ишда ва ҳамиша, қандай бўлмасин ҳақиқатга амал қилишимиз лозимлигини неча марталаб такрорлаган эди. Ҳар қандай бежаб кўрсатиш буюк ишимизга фақат зарар етказиши мумкин. Лениннинг бу васияти турмушимиз нормаси бўлиб қолиши керак.

Одамларга муносабат, уларга ғамхўрлик — сиёсатимизнинг бош масаласидир. Янги ўзлаштирилаётган районлар учун эса бу масала алоҳида аҳамият касб этади. Тюмень обкомидагилар буни тушунаётгандек кўринсалар ҳам, бироқ охиригача тушуниб олмаган бўлсалар керак. Одамларнинг турмуши учун нормал шароит яратиш масалаларини область партия комитети, министрликлар ўз фаолиятининг энг муҳим йўналиши деб билишлари лозим.

Сибирни янада ривожлантиришнинг янги, янада мураккаб босқичига бу ердаги ишларни ташкил этишнинг янги, янада юксак даражаси ҳам мувофиқ бўлиши керак. Бунинг учун зарур шарт-шароитлар бор. Тюменда партия ишига садоқатли, чиниққан, тажрибали кадрлар бор, бу ерда коммунистларнинг кўпминг кишилик жанговар отряди ишламоқда. Бу коллектив ўртага қўйилган вазифаларни бемалол ҳал қила олади.

Бу ерда, бепоён Ғарбий Сибирь ўлкасининг марказида туриб умуман мамлакатнинг шарқий районларини иқтисодий ва социал ривожлантириш проблемаларига қисқача тўхталиб ўтмоқчиман, деди сўнгра М. С. Горбачев.

Сибирь ва Узоқ Шарқнинг ишлаб чиқарувчи кучларини жадал ривожлантириш — партия иқтисодий стратегиясининг муҳим таркибий қисмидир.

Ҳозирги Сибирь — юксак даражада ривожланган саноат ва қишлоқ хўжалиги, азим қурилишлар, қудратли халқ хўжалиги комплекслари ўлкасидир. У — мамлакат энергетика таъминотининг асосий базасидир. Бу ерда ўнлаб катта замонавий шаҳарлар, жаҳонга машҳур бўлган йирик-йирик илмий ва маданий марказлар мавжуд.

Бироқ Сибирь билан Узоқ Шарқнинг мамлакат ҳозирги тақдири учун аҳамияти нақадар катта бўлмасин, келгусида бу регионнинг роли беқиёс ўсишини биз равшан тасаввур қилиб турибмиз.

Шу боисдан ҳам биз энг зарур вазифаларни ҳал этишга ҳаракат қилиш билан бирга ҳозир анча олисни, келгуси асрни кўзлаб иш тутишимиз керак. Сибирь диёрининг жуда катта ишлаб чиқариш, иқтисодий имкониятларидан қандай қилиб жуда ўринли ва самарали фойдаланиш кераклигини аниқ тасаввур этишимиз лозим.

Яқинда Новосибирскда Сибирдаги ишлаб чиқарувчи кучларни ривожлантириш ва фан-техника тараққиётини жадаллаштириш масалаларига бағишлаб ўтказилган Бутуниттифоқ конференцияси ишига айни мана шундай нуқтаи назардан ёндашди. Марказий Комитет Сибирдаги ишлаб чиқаришни ҳар томонлама интенсивлашга, қазиб олинаётган хом ашёни чуқур ва комплекс қайта ишлашга ўтиш, бу ерда қора ва рангли металлургия, химия ва нефть химияси, микробиология ва целлюлоза-қоғоз саноати, самарали қурилиш машиналари ишлаб чиқариш каби кўп энергия талаб қиладиган тармоқларнинг умумиттифоқ ишлаб чиқаришидаги улушини ошириш зарурлиги тўғрисида конференцияда билдирилган мулоҳазаларни қўллаб-қувватлайди.

Машинасозлик корхоналарини жадал ривожлантириш ва уларнинг йўналишини ўзгартириш тўғрисидаги, уларни нисбатан кўп меҳнат талаб қиладиган ва регионнинг асосий эҳтиёжлари билан унчалик боғлиқ бўлмаган маҳсулот ишлаб чиқаришдан халос қилиш ҳақидаги таклифларга синчиклаб эътибор берса арзийди.

Сиёсий бюро Госпланга, Фанлар академиясига, Фан ва техника давлат комитетига, СССР министрликлари ва идораларига ҳамда РСФСР Министрлар Советига мамлакатни иқтисодий ва социал ривожлантиришнинг ўн иккинчи беш йилликка ва 2000-йилгача мўлжалланган Асосий йўналишларини ишлаб чиқиш пайтида конференция тавсияларини кўриб чиқиб, улардан фойдаланишни топширди.

Иқтисодий ўсиш суръатлари тўғрисидаги масала — умуман мамлакатнинг, шу жумладан Сибирнинг келажагига тааллуқли энг муҳим масаладир.

Хуллас, хўжалик ривожининг барқарор суръатларини давом эттириш учун ишлаб чиқаришни ғоят пухта ўйлаб ташкил этиш зарур, бунда регионни ривожлантиришнинг ҳозирги вазифаларинигина эмас, шу билан бирга истиқбол вазифаларини, умуман мамлакатнинг эҳтиёжларини ҳам эътиборга олиш зарур.

Бу гап Сибирь ва Узоқ Шарқ экономикаси олдида кўндаланг бўлиб турган бошқа бир қанча проблемаларни эсимга туширмоқда.

Хом ашёни ўз жойида чуқур, комплекс қайта ишлашга ўтиш ундурма тармоқларга сарфланаётган капитал маблағ самарадорлигини оширишнинг энг муҳим йўлларидан биридир. Бу ерда бир-бирини ўзаро тўлдирувчи ишлаб чиқаришларни ривожлантириш йўлини тутмоқ керак. Бизда шундай тажриба бор: ҳозирнинг ўзидаёқ мамлакатда юксак самарали территориал-ишлаб чиқариш комплекслари барпо этилган ва ишлаб турибди. Бу комплекслар капитал маблағларни 15—20 процент тежаш ва ишлатиш харажатларини анча камайтириш имконини беради.

Мана шуларнинг ҳаммаси энергия — хом ашё, моддий ресурслардан оқилона фойдаланиш проблемасига бевосита алоқадор эканлиги равшан. Бу проблеманинг миқёси ва аҳамиятини чамалаш учун мамлакат ижтимоий маҳсулотининг ишлаб чиқаришга қилинадиган чиқимларнинг ярмисидан кўпроғини ёқилғи, хом ашё ва материал сарфи ташкил қилишини эътиборга олиш кифоя. Бунинг устига бизга хом ашё билан ёқилғи бераётган тармоқлар энг кўп капитал маблағ ва энг кўп меҳнат талаб қиладиган тармоқлардир. Ресурсларни актив тежаш сиёсатига ўтиш халқ хўжалигини интенсивлаш учун, жамиятимизнинг бутун тараққиётини жадаллаштириш учун биринчи даражали аҳамиятга эга эканлиги мана шундан равшан кўриниб турибди.

Шу муносабат билан мамлакатда иқтисод ва тежамкорлик учун авж олиб кетган кампанияни ҳар томонлама қўллаб-қувватласа арзийди. Оммавий ахборот воситалари, айниқса матбуот бу мавзуни яхши ёритмоқда ва шу тариқа шак-шубҳасиз фойда келтирмоқда.

Аммо бундан ҳам кўпроқ натижаларга эришиш мумкин эди. Украинанинг тажрибаси шундан далолат беради. Кейинги тўрт йил мобайнида у ерда маҳсулот ишлаб чиқаришга материал сарфлашни камайтириш суръати пландаги топшириқдан икки ҳисса юқори бўлди. Республикадаги саноат ишлаб чиқаришига ярим миллиард тоннадан кўпроқ иккиламчи ресурслар ва чиқитлар жалб этилмоқда. Умумий ресурс истеъмолида уларнинг салмоғи 12 процентга етказилди. Бу — Умумиттифоқ даражасидан икки баравар кўпдир.

Бу ерда, Сибирь ва Узоқ Шарқда ёқилғи ва хом ашё қазиб олиш марказлашган жойларда улардан комплекс фойдаланишнинг энг кўп имкониятлари мавжуд. Аммо Тюмень областидаги нефтга қўшилиб чиқувчи газнинг анчагина миқдори ҳамон машъала қилиб ёндириб юборилмоқда. Бу ҳолга ортиқ тоқат қилиб бўлмайди. Газдан фойдаланиш проблемаси жадал суръатлар билан ҳал қилиниши керак. Нефтни чуқур қайта ишлашни кўпайтириш соҳасидаги ишларнинг бориши ҳам бизни қаноатлантира олмайди.

Бошқа тармоқлар ва ишлаб чиқаришда ҳам шундай хўжасизликнинг бир талай мисолларини айтиб бериш мумкин. Бироқ чамаси ёғочдан фойдаланиш иши ҳаммадан ҳам ёмон аҳволда турибди. Сибирда тайёрланган ёғочнинг бир куб метридан умуман мамлакатдагига қараганда икки ҳисса кам товар-маҳсулот ишлаб чиқарилмоқда.

Биз иқтисодий тежашни кучайтиришни мустаҳкам план ва ташкилий асосга қўйишимиз, бутун хўжалик фаолиятимизнинг энг муҳим таркибий қисмига айлантиришимиз керак. 1986 йилдаёқ миллий даромаднинг энергия сарфини 3,2, металл сарфини эса 3 процент камайтириш зарур. Бу жуда жиддий вазифадир. Бизда ресурсларни тежашнинг бундай суръатлари ҳали бўлмаган эди.

Биз илгариги ёндашишларга, эскирган нормаларга қараб иш тутаётган, ишлаб чиқаришни ўстириш суръатларини оширишни қўшимча моддий ресурслар олиш билан боғлиқ қилиб қўяётган раҳбарларни қўллаб-қувватлай олмаймиз ва қўллаб-қувватламаймиз.

Яна бир нарсага эътибор берилиши керак. Ҳозирги беш йилликда запасдаги оборот маблағларининг ўсиш суръатлари ишлаб чиқариш ҳажмининг ўсиш суръатларидан илдамроқ бормоқда. Шу маблағларни халқ хўжалиги оборотидан чалғитиш моддий ресурсларни тежашдан олинаётган самарани бутунлай «ютиб» юбормоқда.

Бу масалани жойлардаги хўжалик раҳбарлари ва мутахассислар бемалол ҳал қила оладилар. Бу соҳада бирон бир директива керак эмас, ишга манфаатдорлик билан ёндашилса бас. Бу нарса иқтисодий маҳкамаларимиз — Госплан, Молия министрлиги, Госснаб учун ҳам жуда актуал масаладир. Моддий запасларни пул билан таъминлаш ва кредитлаш системасини қатъий қилиб қўйиш лозим. Бироқ, ресурсларни тежаш учун курашдан четда турган меҳнат коллективлари нега бемалол яшаётганликлари хусусида ҳам ўйлаб кўриш керак.

Мамлакатнинг илғор коллективлари бу йил тежаб қолинган материаллар, хом ашё, ёқилғи ва электр энергия ҳисобига камида икки кун ишлаб бериш учун мусобақани кенг қулоч ёздирдилар. Деярли ҳамма жойда шундай мажбуриятлар қабул қилинди. Аммо бу мажбуриятлар ҳамма жойда ҳам зарур иқтисодий, ташкилотчилик ва тарбиявий иш билан мустаҳкамланди, деб бўлмайди. Ҳозиргача тежалган ресурслар ҳисобига бир-икки кун ишлаб берганлар ёнида ҳатто хом ашё ва материал сарфининг планда белгилаб қўйилган нормаларига ҳам риоя эта олмаётган ўнлаб ва юзлаб корхоналар ҳамда ташкилотлар бор.

Бизнинг иқтисод учун курашимизда ресурсларни тежайдиган техника ва технологияларни ишлаб чиқиб, жорий этиш айниқса муҳим ва истиқболли роль ўйнаши лозим, албатта. Бу соҳадаги ишимизда илмий-техникавий заминлар оз эмас. Аммо шунга қарамай, исрофгарчилик келтирувчи технологиялардан ҳали ҳам оммавий миқёсда фойдаланиб келинмоқда.

Сибирда техника сиёсати бошқа районлардагига қараганда ҳам меҳнатни электр билан таъминлашни ошириш ва энг илғор технологияни, энг яхши машиналарни қўлланиш ҳисобига меҳнатни ҳар томонлама тежашга кўпроқ қаратилиши керак.

Сибирь ва Узоқ Шарқ районларида илм-фаннинг бундан буён ҳам илдамроқ ривожланишини таъминлаш зарур. Фанлар академиясининг Сибирь бўлими ва Узоқ Шарқ марказини, ВАСХНИЛ ва Медицина фанлар академиясининг Сибир бўлимларини тузиш тўғрисидаги илгариги қарорлар истиқболни кўра билиб қабул қилинганлигини ҳозир ҳаммамиз равшан кўриб турибмиз. Сибирь фанини ривожлантириш самаралари ҳозирнинг ўзидаёқ кўзга ташланмоқда. Бу самаралар шу ерда, Тюмень диёрида ҳам, БАМда ҳам, бошқа районларда ҳам кўриниб турибди.

Эндиликда академия, тармоқ фани ва олий ўқув юртлари фанини ривожлантириш соҳасидаги куч-ғайратларни ошириш билан бирга, унинг моддий, ишлаб чиқариш базасини мустаҳкамлаш, мамлакатнинг шарқий районлари ишлаб чиқарувчи кучларини ривожлантиришни янада кўпроқ кўзлаб иш тутиш муҳимдир.

Фан-техника тараққиёти бутун мамлакатда бўлганидек Сибирда ҳам иқтисодий ривожланишнинг қудратли воситасидир. Бироқ бунинг учун таянч нуқтаси кераклиги маълум. Капитал қурилиш эса мана шундай таянч нуқта ҳисобланади. Таянч нуқта эса, афсуски, ҳозирча заиф бўлиб турибди.

Сибирда маҳаллий қурилиш материаллари кўп, аммо уларни тайёрлаш дурустроқ ташкил этилмаган. Регионнинг йиғма темир-бетонга, ғиштга, норуда материалларга бўлган эҳтиёжи тўла-тўкис қондирилмаяпти, йиғма уйсозлик етарли ривожлантирилмаган. КПСС Марказий Комитети билан СССР Министрлар Советининг капитал қурилишни индустриялашни ошириш хусусидаги қарорини бажариб, кўзда тутилган янги материалларнинг камида учдан бир қисмини ишлаб чиқаришни мамлакатнинг шарқида ташкил этиш лозим.

Хўжаликни 2000-йилгача ривожлантириш режасига мувофиқ Сибирдаги қурилиш программасининг ҳажми икки ҳиссадан зиёд кўпаяди. Аввало, моддий базани техникавий ва ташкилий-иқтисодий жиҳатдан ўзгартириш, шу тариқа уни қурилиш материаллари, конструкциялар, йирик блок-модуллар тайёрлашдан тортиб ишлатиш учун тайёр объектлар тарзида йиғиб берадиган ягона конвейерга айлантириш имкониятини яратиш бу программани бажаришнинг зарур шартидир. Қурилишни бошқариш системасини такомиллаштиришни ҳам шу мақсадга бўйсундириш зарур.

Ҳозиргина айтилган гапларнинг ҳаммаси Сибирь ва Узоқ Шарқдаги ишлаб чиқаришни ривожлантириш масалаларигагина тааллуқли бўлиб қолмай, одамларнинг ҳаёти билан боғлиқ бўлган социал соҳани ривожлантиришга ҳам тааллуқлидир.

Сибирда яшаш ва меҳнат қилиш шароитларини бошқачалиги, Тюменни ўзлаштиришнинг асосий сабоқларидан бири эканлиги ҳаммага маълум. Ана шуни биз ўз социал сиёсатимизда эътиборга олишга интиляпмиз. Шу беш йилликда Сибирь ва Узоқ Шарқда уй-жой бинолари, касалхоналар ва мактабгача тарбия муассасалари қурилиши мамлакатнинг Европа қисмидагига қараганда бирмунча юқори суръатлар билан олиб борилди, коммунал хўжалик, савдо-сотиқ ҳам шундай ривожлантирилди. Кўпгина категориядаги ишчи ва хизматчиларнинг иш ҳақига район коэффициентлари жорий этилди ёки кўпайтирилди, узлуксиз иш стажи учун процент устамалари белгиланди, бошқа тадбирлар ҳам қабул этилди.

Мана шуларнинг ҳаммаси муайян самара берди. Кейинги тўрт йил мобайнида мамлакатнинг бошқа районларидан ишчи ва мутахассисларнинг келиши ҳисобига РСФСР шарқий районларининг аҳолиси кўпайди. Аммо бошқа бир аҳвол ҳам кўриниб турибди: одамларнинг анчагина қисми бу ердан кетиб қолди. Бинобарин, Сибирь ва Узоқ Шарқда бундан буён ҳам уй-жой қурилишини кўпайтириш, аҳолини озиқ-овқат, кенг истеъмол моллари билан таъминлашни яхшилаш, маиший хизмат, соғлиқни сақлаш ва маорифни ривожлантириш керак.

Булар эса ҳам куч, ҳам маблағ, ҳам вақт талаб қилади, албатта. Бироқ Сибирь фақат қурилиш майдони бўлибгина, фақат улкан ишлаб чиқариш цехи бўлибгина қолмаслиги керак. Бу бепоён ўлка инсоннинг ҳаёти учун қулай масканга айлантирилмаса, бизнинг режаларимиз ҳам қоғозда қолиб кетишини ҳаммамиз ёдда тутишимиз керак.

Сибирь ва Узоқ Шарқдаги янги объектлар қурилишининг ҳар бир лойиҳаси социал нуқтаи назардан чуқур асосланган бўлиши, одамларнинг меҳнат ва турмуш шароитларини яхшилашни кўзда тутиши лозимлигини айтиб ўтмоқчиман.

Сибирни инсонлар шод-хуррамлик билан яшайдиган ўлкага айлантиришга бевосита тааллуқли бўлган яна бир масала бор. Табиатни эҳтиёт қилиб асраш зарурлигини назарда тутяпман. Биз Сибирда мамлакатнинг ҳақиқий эгалари бўлиб иш тутишимиз лозим, ҳозирги манфаатнигина эмас, Сибирь диёрининг бойлиги ва гўзаллигини келажак авлодлар учун сақлаб қолишни ўйлашимиз керак.

М. С. Горбачев сўзининг охирида бундай деди: сизларнинг ҳузурингизга келишим қисқа муддатли бўлса ҳам, мазмундор бўлди. Бу ерда нақадар улуғвор иш қилинаётганини кўриш фойдали ва мароқли бўлди. Сибирни келажак ўлкаси дейишади. Дарҳақиқат, шундай. Аммо бу диёр ҳозирнинг ўзидаёқ Ватанимизнинг шон-шуҳратини, бойлиги ва қудратини оширмоқда.

Сизларга ва оилаларингизга меҳнатда муваффақият, сиҳат-саломатлик ва турмушда жамики яхшиликларни тилашга ижозат бергайсизлар! (Давомли қарсаклар).

ОБЛАСТЬ СОВЕТЛАРИНИНГ СЕССИЯЛАРИ

АНДИЖОН, 7 сентябрь. (ЎзТАГ). Халқ депутатлари Андижон область Советининг бугун бўлиб ўтган сессиясида областда темир йўл ва автомобиль транспортининг аҳволи ҳамда КПСС Марказий Комитети 1985 йил апрель Пленумининг қарорлари асосида унинг ишини янада яхшилаш тадбирлари муҳокама этилди. Область ижроия комитетининг раиси Ж. Ҳасанов доклад қилди.

Депутатлар область Советининг савдо, умумий овқатланиш ва аҳолига маиший хизмат кўрсатиш доимий комиссиясининг ҳисоботини ҳам тингладилар.

Сессия ишида Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг Раиси Ғ. Ҳ. Қодиров иштирок этди.

* * *

ҚАРШИ, 6 сентябрь. (ЎзТАГ). Бугун халқ депутатлари Қашқадарё область Советининг сессияси бўлиб ўтди. Сессияда область ижроия комитетининг раиси А. Г. Кадин областда саноат ишлаб чиқаришнинг аҳволи ва фан-техника тараққиёти ютуқларини кенг жорий этиш асосида меҳнат унумдорлигини ўстириш суръатларини жадаллаштириш тадбирлари тўғрисида доклад қилди.

Сессияда область Советининг савдо ва умумий овқатланиш масалалари билан шуғулланувчи доимий комиссияси иши ҳақидаги ҳисобот ҳам муҳокама қилинди.

ЖУРНАЛИСТЛАР ТИНЧЛИК УЧУН КУРАШМОҚДАЛАР

Ўзбекистон матбуоти, телевидениеси ва радиоси ходимлари журналистларнинг Халқаро бирдамлик кунини кенг нишонладилар.

Редакция коллективларида бўлиб ўтган йиғилишларнинг, давра мажлисларининг, учрашувларнинг қатнашчилари партия XXVI съезди, КПСС Марказий Комитети кейинги Пленумлари, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XVI пленуми қарорларини бажаришга журналистлар қўшаётган ҳисса тўғрисида, меҳнаткашларнинг коммунистлар бўлажак анжуманига тайёргарлигини ёритишда матбуотнинг роли ҳақида, ер юзида тинчлик учун кураша уларнинг иштироки ҳақида гапирдилар.

Ёшларнинг Тошкентдаги Юлиус Фучик музейида бўлиб ўтган митингида бутун дунёда тинчликни мустаҳкамлаш йўлида бирликни янада кучайтириш тўғрисидаги фикр янгради. Бу ерда тўпланган кишилар ЧССР миллий қаҳрамони бюсти пойига гуллар қўйдилар, чех ёзувчиси ва публицисти «Дор остидан репортаж» асари муаллифининг «Одамлар, ҳушёр бўлинглар» деган даъвати нотиқларнинг нутқлари мағзини ташкил этди.

«Биз— интернационалистлармиз» деган тематик кеча ҳам ана шу шонли санага бағишланди.

(ЎзТАГ).

БУГУН— ТАНКЧИЛАР КУНИ

Бутун мамлакатимиз, унинг Қуролли Кучлари Танкчилар кунини қирқинчи марта нишонлаяпти.

Совет танк қўшинларининг бунёдга келишига бевосита В. И. Ленин асос солган эди.

Улуғ Ватан уруши йилларида танкчилар жанговар маҳорат кўрсатиб, душманга қирон солдилар.

Немис-фашист босқинчиларига қарши урушда туркистонлик танкчилар ҳам мардонавор жанг қилдилар. Тошкент олий танк командирлари билим юрти талабалари ҳам Буюк Ғалабага муносиб ҳисса қўшдилар.

Ватанимиз сарҳадларини қўриқлашда ва интернационал бурчни ўташда жасорат ва фидойилик кўрсатган собиқ курсантлардан 64 кишига Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвони берилган.

Айни пайтда билим юртининг бутун коллективи КПССнинг бўлажак XXVII съездини муносиб кутиб олишга ҳаракат қилиб, Ватаннинг ҳар қандай топшириғини шараф билан бажарамиз, демоқда.

Назим Сейтхалилович ОСМАНОВ

Муборак шаҳар партия комитетининг биринчи секретари, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати Назим Сейтхалилович Османов узоқ давом этган касалликдан кейин 7 сентябрь куни 47 ёшида вафот этди.

Н. С. Османов 1939 йил 28 апрелда Қрим областидаги Белогорск шаҳрида ишчи оиласида туғилди. 1968 йилдан КПСС аъзоси. Меҳнат фаолиятини 1958 йилда давлат нав участкасида лаборантликдан бошлади. Самарқанд қишлоқ хўжалик институтини тамомлаганидан кейин 1966—1978 йилларда Шаҳрисабз район қишлоқ хўжалик бошқармасида агроном ва бош агроном, Шаҳрисабз район ўсимликларни ҳимоя қилиш станциясининг бошлиғи бўлиб ишлади. 1978 йилдан Муборак район ижроия комитетининг раиси бўлиб ишлади. 1980

йилнинг ноябрида Муборак район партия комитетининг биринчи секретари, 1985 йилнинг августида эса Муборак шаҳар партия комитетининг биринчи секретари этиб сайланди.

Унинг ташкилотчилик қобилияти, партия раҳбарига хос юксак фазилатлари партия ва совет ишида айниқса тўла намоён бўлди. Н. С. Османов топширилган ишга зўр масъулият билан қаради, партия сиёсатини турмушга татбиқ этиш ишида доимо ташаббускорлик, сабот-матонат ва собитқадамлик кўрсатди. У ўзига нисбатан юксак талабчанлиги, принципиаллиги, камтаринлиги, одамларга меҳрибонлиги ва илтифотли бўлиши билан ажралиб турарди. Шу тариқа у шаҳар ва область партия ташкилоти коммунистлари ўртасида обрў-эътибор ва ҳурмат қозонди.

У бир неча марта Қашқадарё область партия комитети аъзолигига сайланди, XI чақириқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати эди.

Партия ва совет ҳукумати Н. С. Османовни Меҳнат Қизил Байроқ, икки марта «Ҳурмат Белгиси» орденлари ва медаллар билан мукофотлаб, унинг хизматларига юксак баҳо бердилар.

Ажойиб коммунист, совет халқининг содиқ фарзанди, чинакам инсоннинг порлоқ хотираси қалбларимизда ҳамиша сақланиб қолади.

И. Б. Усмонхўжаев, Р. Ҳ. Абдуллаева, Е. А. Айтмуротов, В. П. Анишчев, Ғ. Ҳ. Қодиров, В. К. Михайлов, Т. Н. Осетров, Н. И. Попов, О. У. Салимов, К. С. Саликов, Ҳ. А. Шоғазатов, Т. А. Алимов, В. А. Головин, Н. М. Маҳмудова, У. У. Умаров, В. А. Хайдуров, Н. Т. Туропов, А. Г. Кадин, М. Ф. Солдатов, Г. М. Қодирова, Х. Х. Раҳмонов, М. Г. Ҳусанова, В. А. Шевчук.

1905 БУЮК ЎЗБЕК АДИБИ 1985

Йигирманчи йилларнинг ўрталарида ёшларнинг катта бир группаси адабиётга кириб келди. Кейинчалик улар ўзбек совет адабиётининг асосий отрядини ташкил этдилар. Бу ёзувчиларнинг ижод йўли ўзига хос ва бетакрордир, уларнинг китоблари ҳаёт ҳақиқатларига содиқлиги ва юксак маҳорати билан халқнинг самимий ҳурматига сазовор бўляпти ва бўлмоқда. Бунга Ойбекнинг ижоди ёрқин мисол бўла олади.

Буюк Ленин ва партия Ҳамза Ҳакимзода Ниёзий тамал тошини қўйган ўзбек совет адабиётини Улуғ Октябрь социалистик революцияси ва унинг ташкилотчиси Коммунистлар партиясини куйлаб, кенг меҳнаткашлар оммасини Совет давлати ва унинг ижтимоий тузумини ҳимоя қилишга, эндигина туғилган янги замон, янги йўл, эътиқодни тасдиқлашга, жаҳолат, хурофот, бидъатга қарши аёвсиз ўт очишга чақирди. Забардаст ва хассос шоиримиз Ойбек партиянинг бу чақириғига «лаббай» деб жавоб берди ва бутун онгли ҳаётини, истеъдодини, билимини, қалб қўрини ана шу улуғ курашга, адолатли замонга бағишлаб, кеча-кундуз ижодий меҳнат қилди ва ўзбек совет адабиётининг энг йирик намояндаларидан бири бўлиб, жаҳонга танилди.

Шоир қатор севгибахш китоблари, хотин-қизлар озодлиги мавзуига бағишланган «Дилбар—давр қизи», «Ўч», «Темирчи Жўра», «Бахтигул ва Соғиндиқ», «Ҳамза», «Қизлар» каби гўзал достонлари билан ўзбек совет поэзиясига янги маъно, янги зеб ва сайқал беради. «Ўч», «Темирчи Жўра», «Бахтигул ва Соғиндиқ» каби асарларда халқнинг зулмга ва адолатсизликка қарши кураши тасвирланади. Айниқса, «Ҳамза» поэмасини Ойбек зўр маҳорат ва юрак қони билан ёзди. Бу ажойиб асарни ўқиганингда жанг майдонида ҳалок бўлган қўмондон жасади устида онт ичаётган навқирон жангчининг ғазаб тўла мардона овозини эшитгандек бўласан, киши.

Унинг «Қутлуғ қон» романи ўзбек прозасининг энг йирик ютуқларидан эканини қайд қилиб ўтмоқ керак. Бу асар учун Улуғ Октябрь социалистик революцияси арафасида чоризмга қарши кўтарилган халқ қўзғолонлари яхши материал берди.

Ойбек асарида оддий ўзбек деҳқони Йўлчининг тақдири, унинг золимларга қарши кураши марказий ўрин эгаллайди. Роман автори ўз халқининг ҳаёт йўлини кенг ва ёрқин тасвирлайди, уни жамиятнинг турли табақаси намояндалари билан тўқнаштиради, оддий деҳқоннинг адолатсизликка ва жаҳолатга қарши актив курашчига айланишини кўрсатади.

Комил ЯШИН,

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони

ХАЛҚИМИЗ ИФТИХОРИ

Ойбек Улуғ Ватан уруши йиллари яратган жуда йирик асари «Навоий» романи учун СССР Давлат мукофотига сазовор бўлди. «Навоий» романи устида ишлар экан, Ойбек миллий адабиёт анъанасидан ва рус адабиётининг тарихий роман жанри соҳасидаги жуда бой тажрибасидан фойдаланди.

Ойбек бу романида халқимизнинг улуғ фарзанди Алишер Навоийнинг — шоир, мутафаккир, гуманистнинг ёрқин образини яратди. Навоий халқ дарди, ғами билан яшайди, у она-Ватан бахт-саодати тўғрисида ўйлайди, ўлкани уруш ва вайронликдан сақлаб қолишга, оддий халқ турмушини яхшилашга ҳаракат қилади. Лекин Навоий ўз даврининг фарзанди эди: у диний догмаларни қоралайди-ю, лекин динни инкор қилмайди, албатта.

Ёзувчи романда ўша даврдаги Ҳиротнинг ижтимоий ҳаётини реалистик аниқ тасвирлади ва ана шу кенг социал фонда улуғ ўзбек шоири ва мутафаккири Навоийнинг бадиий, тарихий чин образини яратди.

Ҳақиқий шоир, аввало, халқ бахти учун курашади. Ҳа, Ойбек бутун ижодиёти давомида ёруғликни зулматга қарши қўйди, нурафшон озод ҳаётни улуғлади, халқ бахти учун кеча-кундуз қалам тебратди.

Немис-фашист босқинчиларига қарши халқимиз олиб борган адолатли уруш йиллари ҳар бир ёзувчи учун қаттиқ синов даври бўлди. Нурсевар, эрксевар санъаткор Ойбек ҳам сафдошлари қатори қаламининг тиғини фашист газандаларининг қонли башарасини фош қилишга, совет кишиларининг, шу жумладан ўзбек халқининг мард, фидокор фарзандлари қаҳрамонликларини кўрсатишга қаратди. У фронтларга борди, жангчилар ичида яшади. Уруш даҳшатлари, босқинчи фашистларнинг ёвузлиги, халқимиз бошига солган жабру кулфатларини ўз кўзи билан кўриб, халқимизни она-Ватан ҳимоясига отлантирувчи жўшқин шеърлар, жанговар очерклар яратди. Ва, ниҳоят, зўр илҳом ва истиқболга бўлган мустаҳкам ишонч билан катта роман ёзиб, «Қуёш қораймас», деб бонг урди.

Сўнгги йилларда Ойбек ижодига янги-янги мавзулар кириб келди. У Покистонга сафар қилиб, у ердаги халқлар ҳаётини ўз кўзи билан кўрди, мустамлака қуллиги асоратидан қутулиш учун оёққа турган мазлумларнинг инқилобий ҳаракатига гувоҳ бўлди, нур қидирганлар ҳақида асар ёзди. Ойбек типик характерлар яратишга тинмай интила бориб, социалистик реализм методини тўла эгаллаган ёзувчидир.

Ойбекнинг таржималари, илмий мақолалари ҳам маданиятимиз хазинасига қўшилган бебаҳо бойлик.

Мутафаккир адиб, ёшларнинг меҳрибон устози Ойбек ўзининг адабий мактабини яратган забардаст алломадир.

ИЖОДИЙ МУЛОҚОТ

1943 йилнинг бошлари. Кекса журналист Вали Аъламов билан «Қизил Ўзбекистон» (ҳозирги «Совет Ўзбекистони») газетаси редакцияси секретариатида ишлардик. Ходимларнинг малакасини ошириш мақсадида, редакцияда турли мавзуларда мутахассисларнинг лекциялари ёки ёзувчи, санъаткорларнинг суҳбатлари ташкил этиларди.

Кунларнинг бирида газета редактори С. Ражабов (эндиликда у СССР Педагогика фанлари академиясининг ҳақиқий аъзоси) мени ҳузурига чақирди-да: — Ойбек ака билан гаплашдим. Редакция ходимлари билан ижодий мулоқот ўтказишга у киши розилик бердилар, ана шу тадбирнинг ташкилий томонлари сенинг зиммангга юкланади, — деди.

Учрашув тайинланган пайтда С. Ражабов Ойбек акани бошлаб кирдилар. Редакторнинг қисқа муқаддимасидан сўнг сўз устида ишлаш «сир»ларига доир ижодий мулоқот бошланди.

— Бу ҳақда гап борганда, афоризмга айланган бир иборани эслаш жоиз: «Сўзлар лўнда, фикрлар кўламли бўлсин». Бунда ҳикмат кўп, — деди Ойбек ака. — Ҳар бир сўзнинг ўз ўрни ва маъноси бор. Шу маънони топа билиш, уни ўз ўрнида қўллаш катта маҳорат ва ҳатто санъаткорликни талаб этади.

Адабий тилимиз тараққиёти кўп жиҳатдан совет-интернационал сўзларининг кириб келишига ва уларнинг тўғри ўзлаштирилишига боғлиқ. Маълумки, бу соҳада маҳаллий матбуотнинг роли катта, журналистларнинг эса хизмати мислсиз. Масалан, шу кунларда матбуотимизда тез-тез учраб турадиган «совинформбюро», «маршал», «фронт» ва бошқа шу каби юзлаб совет-интернационал сўзлари адабий тилимизни бойитди. Бу жараён давом этади, унинг истиқболи катта.

Узоқ асрлар мобайнидаги халқаро алоқаларимиз тилимизда ўзининг маълум изини қолдирди ва унинг турли элементлар, қатламлар билан бойишига олиб келди. Буни тилимиздаги луғат состави таркибида ҳам кўришимиз мумкин. Масалан, «муҳаббат» сўзини олайлик. Бу сўзнинг турли даврда туғилган, турли даражада истеъмол қилинган «севги», «ишқ», «меҳр» каби синонимлари бор. Буларнинг ҳаммаси ҳозир тилимизнинг бойлиги сифатида мазмун ранг-баранглигини таъминлашда ишлатилади. Бу синонимик бойликдан ташқари «муҳаббат» мазмунини «кўнгил қўймоқ», «кўнгил бермак» каби сўз бирикмалари орқали ҳам ифода этиш мумкин.

Сўз санъатининг баъзи томонларига оид Сизлар билан ўртоқлашмоқчи бўлган мулоҳазаларим — шулар. Энди шахсан ўзимга келсак, — деб Ойбек ака ўз фикрларини якунлади: — Мен ижодда ана шу бой имкониятлардан фойдаланишга интиламан...

Ўша сермазмун суҳбат ҳамон ёдимда. Ҳар гал қўлимга қалам олганда устоз ўгитлари, унинг сўз қўллаш санъатига доир доно маслаҳатлари ёдимга тушади.

Ғулом КАРИМОВ,
профессор.

ТЕЛЕГРАММА ВА МАКТУБЛАР

Микола БАЖАНга

Шонли украин халқини, биродарларим бўлмиш украин ёзувчиларини ва шахсан Сизни буюк умумхалқ байрами — Украинанинг Россияга қўшилганига 300 йил тўлиши муносабати билан қизғин ва самимий табриклайман. Ўзбекистон халқи украин халқининг маданияти ва адабиётини севади ҳам қадрлайди. Сизнинг санъат ва адабиётингиз бамисоли қуёш сингари барча совет халқларини мафтун этади ва ҳайратга солади. Бепоён Ватанимизда яшовчи рус, украин ва бошқа халқлар ўртасидаги метиндек мустаҳкам дўстлик санъат ва адабиётнинг янада мислсиз равишда гуллаб-яшнашига йўл очади. Шавкатли рус халқи ва унинг маданиятининг туганмас бойликлари бизнинг коммунизмни бунёд этишимизга кўмак беради.

Қардошлик саломи билан,
ОЙБЕК.
1954 йил 17 май.

* * *

Аали ТЎҚОМБОЕВга

Азиз дўстим!..

Сизни, Қирғизистоннинг ажойиб шоирини шонли эллик йиллигингиз билан қутлашга ижозат берсангиз. Сизга Ватанимиз фаровонлиги йўлида узоқ умр, бахт-саодат ва улкан ижодий ютуқлар тилайман.

Қирғиз халқи ва умуман Совет Иттифоқида яшовчи барча халқлар Сиздан — гўзал асарлари билан эл-юртга танилган адибдан янги-янги теран мазмунли, бақувват ва ажойиб асарлар кутади.

Сизни ўпиб ва дўстона қучиб,
ОЙБЕК.
1955 йил 21 июнь.

* * *

А. В. СОФРОНОВга

Қадрли Анатолий Владимирович!

Мен Покистон ҳақидаги қиссамни тугатдим (12 босма табоққа яқин). Агар иложи бўлса, «Огонёк»да тўла ҳолда ёхуд айрим парчаларини танлаб эълон қилсангиз. Асар қандай чиққанлигини айтолмайман — бу ҳақда ҳукм юритиш Сизга ҳавола.

Узлуксиз бетобликка қарамай, оз-моз ишлаб турибман. Ўзбекистондаги инқилоб тўғрисида янги романни бошладим.

Мен Сизнинг Ҳиндистонга сафар қилганингизни эшитдим ва Сизнинг бу мамлакат тўғрисидаги гўзал бир очеркингизни ўқидим.

Мен бехабар эканман — Сиз яна киройи фотограф ҳам экансиз. Ҳозир қандай асар устида ишлаяпсиз? — буни билиш мен учун мароқли.

Кириб келаётган Янги йил билан табриклайман.

Қўлингизни маҳкам қисиб,
ОЙБЕК.
1955 йил 26 декабрь.

Қаламим ва қалбим совет халқи хизматида бўлиши меним энг зўр бахтимдир

ОЙБЕК.

БАХТ КУЙИ ЯНГРАЙДИ...

ОЙБЕК

ЭЙ, ЛЕНИН ВАТАНИ

Гўзал қўшиқлардан тўқилган ҳаво,
Баҳорнинг қўйнига ўралган Ватан.
Тер, қуёш, ишқ билан кўкарган дала,
Гулларида Ленин яшаган чаман.

Очиб берди Ленин қуёшли йўлни,
Эркин, обод Ватан бахт оғушида.
Меҳнат ишқи безар барча кўнгилни,
Бахт куйи янграйди эл товушида.

Ватанда қолмайди чўл ва саҳролар,
Бахтга тўлган, қийғос гуллаган водий.
Қирғоқлардан тошиб оқар дарёлар,
Қалблардан ҳеч ўчмас Лениннинг ёди.

Ленин фикри, ақли — даҳо чўққиси,
Мангу яшар, ёнар жаҳонда машъал!
Сен келтирдинг халққа шодлик қўшиғин,
Эй, Ленин байроғи, абадий юксал!

1960 йил.

* * *

Фалак айланурди... Ҳамиша суръат...
Халқ жабр тошида чекурди заҳмат.
Ленин қуёш каби келди оламга,
Қуюлди шалола — нур ва ҳақиқат.

Октябрь... Инқилоб... Қалқди офтоб,
Боёнлар мушукдек қочди тумтароқ.
Ишчилар — бир синф, жанглар беҳисоб,
Ҳаётга нур сочди дунё ярқироқ.

1965 йил.

* * *

Қирларда лолалар гўёки машъал,
Кутамен ҳар баҳор сизни, лолалар!
Кўзлар изингизда ҳар баҳор, ҳар гал,
Ёдингиз кўнгилда, тинмас нолалар.

Юрамен қидириб — изимда қуёш,
Тоғлар оқ булутдай — боқсам — уфқда.
Терамен лолалар — қизил қон, оташ,
Акси нақ шафақдай оппоқ булутда.

Лолалар қўйнимда... Бошимда кумуш...
Лолалар — бир гулхан, чақнайди ёлқин;
Сеҳрларга тўла гўё бу бир туш,
Кел, ёрим, ташвишни қўй, кўклам — тошқин...

1964 йил.

КЎКЛАМ ҲИСЛАРИ

Бошимда олманинг хушбўй оқ гули...
Ётамен бу улуғ ерни қучароқ.
Қулочим етмаса қалбим етгуси,
Инсоннинг қалбига қуёш — жинчироқ.

Дарахтлар кўтармиш гул қадаҳчалар
Кўкламнинг, ҳаётнинг соғлиғи учун...
Ясанса, қувонса қирлар, боғчалар,
Нега меҳнат, ерни мақтамай бугун!!

Бирлашган меҳнат-ла техника ва фан
Ҳаёт олтинини шахдам қазийди.
Ўлканинг ҳар ёғи туташ бир гулшан,
Меҳнат янгроқ қўшиқ бўлса арзийди.

Ота-боболарнинг хотираларин
Бир сукут сингари сақлайди бу ер.
Фақат мафтун этар шоир хаёлин
Кўнглидаги кўклам, манглай тўккан тер.

1960 йил.

Дил сўзлари

● Унинг асарлари адабиётимизнинг янада ривожланишида алоҳида аҳамиятга эга...

Николай ТИХОНОВ.

● Сўнгги йилларда иккита машҳур роман «Қутлуғ қон» ва «Навоий»нинг яратилиши ҳамда рус тилига таржима қилиниши совет насрида чинакам катта воқеа бўлди.

Александр ФАДЕЕВ.

● Чехословакияда ҳозирги замон чет эл романлари ичида уч марта таржима этилиб, уч марта нашр қилинган ва қисқа фурсатда тарқалиб кетган асарлар жуда кам учрайди. Машҳур ўзбек ёзувчиси Ойбекнинг «Навоий» романи эса ана шундай бахтга муяссар бўлди.

Иржи БЕЧКА.

● Ойбекни қардош Ўзбекистон адабиёти осмонидаги ой деб ҳисоблайман. Ойбек яратган машҳур асарларнинг Ўзбекистон тупроғига алангали нур сочаётганини ким тан олмайди.

Берди КЕРБОБОЕВ.

● Ойбек прозада шоиру, поэзияда прозаикдир... Ажойиб поэмаларнинг автори бўлган Ойбек прозага кўчиб «Қутлуғ қон» ва «Навоий» деган иккита дилрабо роман яратди.

Ҳамид ОЛИМЖОН.

● Талант қанчалик катта, қанчалик қудратли бўлмасин, ҳар нечук юзада бўлмайди, конга ўхшаш ернинг қаърида бўлади. Бу кон — талантни қазиб олиш учун, аввало, катта ақл, катта билим, матонат, куч-ғайрат, буларнинг устига дард бўлиши керак.

Катта талант эгаси Ойбекда мана шу хислатларнинг ҳаммаси мавжуд. Ойбек мана шу хислатлари билан халқимизнинг маънавий хазинасига катта бойлик қўшди.

Абдулла ҚАҲҲОР.

Ойбекнинг уй-музейи. Бу даргоҳда бўлсангиз, юзлаб-минглаб экспонатларни кўрасиз. Уларнинг ҳар бири улкан совет адиби ҳаёти, сер қирра ижоди ҳақида ҳикоя қилади, тасаввурингизни бойитади.

Уй-музей 11400 саҳифадан иборат қўлёзмалар фондига эга. Суратда: адиб уй-музейи.

А. Рисқиев фотоси (ЎзТАГ).

БАРҲАЁТ СИЙМО

Одатда, бирор машҳур сўз санъаткорини таъриф ва тавсиф этмоқчи бўлсак, уни кимгадир қиёс этгимиз келади. Бундан ўттиз йил муқаддам Ғафур Ғулом ҳам қаламкаш дўсти Ойбек таваллудининг эллик йиллиги муносабати билан уни кимгадир қиёс этмоқчи бўлган. «Ойбекнинг серҳосил, ўткир ижодкорлигини бизнинг адабиёт тарихида кимга ўхшатиш мумкин? — деб ўзига-ўзи савол берган ва бундай жавоб қайтарган эди ўшанда: — Ойбекни ўзига, Ойбекка ўхшатиш мумкин».

Ғафур Ғуломнинг машҳур замондоши ҳақидаги бу сўзларида оламча маъно бор. Чиндан ҳам Ойбекни бирор адибга қиёс қилиш мумкин эмас. Адиб ижодининг ўзи— бир олам. Бу бепоён оламнинг мовий кенгликларида Торобий билан Навоий, Йўлчи билан Ҳамза, Гулнор билан Дилбар, Ўктам билан Бектемир ва бошқа ўнлаб қаҳрамонлар бир отанинг фарзандларидек иноқ яшайдилар. Ўзбек халқи тарихининг сўнгги — қарийб олти юз йил ичида рўй берган энг муҳим воқеалари бу қаҳрамонлар тақдири оша яққол гавдаланади. Агар бу қаҳрамонлар характерига синчков назар ташласак, уларнинг ҳар бири ўзбек халқининг олис феодализм даврларидан социалистик тузумга, кишилик тарихидаги энг юксак жамиятга келиш йўлини ўзида бадиий мужассамлантирганини кўрамиз. Шу маънода уларнинг ҳар бири Ойбек истеъдоди туфайли туғилган ва халқнинг турли тарихий даврлардаги характерини, ҳаётини, курашини ифодалаган, унинг дарду изтироблари ва орзу-интилишларининг ҳаққоний кўзгуси бўлган қаҳрамонлардир.

Ойбек Торобий, Навоий, Йўлчи ва уларни қуршаган кишилар образини яратиш орқали ўзбек халқининг ривожланган ижтимоий жамиятга келиш йўлини теран бадиий тадқиқ этди ва мужассамлантирди. Бу Ойбекнинг ўзбек адабиёти ва маданияти олдидаги улкан хизматларидан биридир.

Кишилик маданияти тарихи Гомер, Данте, Фирдавсий, Навоий, Шекспир, Гёте, Бальзак, Толстой, Золя сингари сўз санъаткорлари халқ тарихининг катта ва мураккаб даврларини сўз воситаси билан гавдалантиришга интилганларини яхши билади. Бу санъаткорлар жаҳон бадиий маданиятининг энг юксак чўққиларини эгаллаб турадилар. Ойбек ўзининг бадиий ва илмий ижодида ўзбек халқи тарихининг энг муҳим нуқталарини ўз нигоҳига жамлай олди, уларни ўз асарлари марказига олиб чиқиб, тадқиқ этди. Унинг ижодида етакчилик қилган инқилобий кураш мавзуи адабиётда социалистик реализм методининг шаклланиши ва ривожланишига улкан ҳисса қўшди. Унинг асарларида катта муҳаббат билан тасвирланган барча ижобий қаҳрамонлар эса халқни коммунистик ғоялар асосида, энг кўркам инсоний фазилатлар асосида тарбиялаш воситаси бўлиб қолди.

Ойбек ижодкор сифатида ўз сиймосида жуда кўп гўзал фазилатларни мужассамлаштирди. У, бир томондан нозик дид ва файласуф шоир, иккинчи томондан, тарихчи, адабиётшунос ва тилшунос аллома, учинчи жиҳатдан, жаҳон адабиётининг билимдони ва фаол тарғиботчиси, тўртинчи тарафдан, улкан жамоат арбоби эди. Ана шу барча фазилатлар Ойбек ижоди уммонига бамисоли дарёлар ўлароқ келиб туташди.

Адиб ўзининг буюк устози Алишер Навоий сиймосини тасаввур этар экан, чунончи, унинг кўзларини тасвирлаб, бундай ёзган эди: «Сузук боққан қийғоч кўзлар... бир томчида қуёш акс этган каби, бу кўзларда улуғ руҳ ифодаланади; бу кўзлар гўё тафаккур ва илҳом билан бирга туғилган; бу кўзларга боқиб, фақат ҳайратланиш мумкин. У ёлғиз доҳийлардагина бўлади!»

«Қутлуғ қон» ва «Навоий» романлари Ойбек ижодида алоҳида аҳамиятга молик. Гарчанд, «Олтин водийдан шабадалар», «Қуёш қораймас» ва «Улуғ йўл» романларида халқ ҳаёти ҳақиқатининг беназир тасвири берилган саҳифалар оз бўлмаса-да, Ойбек бу икки асарда бадиий ҳақиқатнинг юқори босқичига эришди. У яратган қаҳрамонларнинг бири тарихий шахс, иккинчиси тўқима образ бўлишига қарамай, уларнинг ҳар иккаласи халқ қалбининг икки порлоқ парчаси ўлароқ гавдаланади. Улар шу қадар ишонтирув кучига эгаларки, ҳатто уларни қуршаган муҳит ва шароит тасвири тарихий ҳужжат кучига эга бўлади. Доноларнинг машҳур сўзларидан таъсирланган ҳолда айтиш мумкинки, тарихчилар ва иқтисодчилар ҳам бу асарлар орқали уларда бадиий тажассумини топган давр ҳақида муфассал маълумот олишлари аниқ. Бу асарларда адиб реалистик тасвирнинг шу қадар юксак намунасини берди.

Ойбек сингари халқ дарди билан, ҳаётнинг катта ҳақиқати билан яшовчи ижодкорлар, у айтмоқчи, «қуёшни эмган асарлар» яратиб, уларда муайян давр ҳақиқатини рўй-рост ифодалайдилар.

Ижодкор қандай инсоний сифатларга эга бўлса, табиат унга қандай илтифот ва мурувватлар ато этган бўлса, бу сифат ва мурувватлар биз сезмаган ҳолда ажиб бир тарзда ўзаро уйғунлашади ва ёмби сингари бебаҳо бир қуймага айланади. Ойбек олижаноб ва саховатли инсон эди. Бундан ташқари, унинг истеъдоди илмий ва бадиий ижоднинг барча жилвалари билан товланувчи бир мўъжиза эди. Ана шу инсоний ва ижодий фазилатлар тонгги ёғдулар каби ўзаро туташиб, Ойбек гулшанини ҳосил этдилар. Унинг қайси бир жанрдаги асарини олманг, бу гулшаннинг камалак ранглари китобхон қалбига сеҳр ёмғирини қуйиб туради.

Ойбек ўзининг порлоқ истеъдодини ҳар қандай шароитга, ҳатто хасталикка қарамай, занг олдирмади. Ўзидаги истеъдод оловини сўнгги чўғига қадар халққа бағишлаш иложини қидирди.

Ойбек ўз рубоийларининг бирида буюк устози Алишер Навоийдан ҳамиша сабоқ олишга интилганини қайд этиб, ёзган эди:

«Қушлар тили» пири —
юракда тилак,
Излайман марварид —
қўлимда элак...

У бутун ижодий ҳаёти давомида марварид излаб, нафақат тарих сўқмоқларини, шунингдек замондошлари мардона курашаётган, янги жамият, янги ҳаёт иншоотларини қураётган майдонларни кезди. Ана шундай изланишларнинг самараси бўлган марварид асарлар аллақачоноқ адабиётимиз хазинасидан мустаҳкам ўрин олган.

Наим КАРИМОВ,
филология фанлари кандидати.

• 9 сентябрь Болгария миллий байрами-социалистик революция ғалабаси куни

Эрксевар болгар халқи узоқ асрлар давомида ўз мустақиллигига эришолмади. Иккинчи жаҳон уруши ҳам бу халқ бошига оғир мусибатлар солди. Бир неча йил давомида Болгария фашизм томонидан топталди.

Халоскор Совет Армияси Румыния, Чехословакия, Польша ва бошқа мамлакатлар қатори Болгарияни ҳам гитлерчилар зулмидан озод этди. 1944 йил 9 сентябрида Болгария тарихи йилномасида янги, энг ёрқин саҳифа очилди. Болгарлар бу кунни ҳақли равишда Улуғ Октябрь социалистик революциясининг давоми деб атайдилар.

Ўтган ўн йилликлар мобайнида Болгария Халқ Республикаси етук индустриал, қишлоқ хўжалиги юксак механизациялашган, юқори маданиятли социалистик мамлакатга айланди. Бу тараққиётда Совет Иттифоқи ҳамда социалистик ҳамдўстликдаги бошқа мамлакатларнинг салмоқли ҳиссаси бор.

БХР меҳнаткашлари ўз миллий байрамларини Болгария Коммунистик партияси XII съезди қарорларини бажаришда янги-янги муваффақиятларга эришган ҳолда нишонлаётир. Бутун совет кишилари қатори Совет Ўзбекистони жамоатчилиги ҳам болгар дўстлар билан бирга шонли санани муносиб байрам қилишмоқда.

Варна — Социалистик Болгариядаги энг гўзал шаҳарлардан бири бўлиб, у ўзининг йирик порти, юксак ривожланган индустрияси ва халқаро курортлари билан машҳур.

Суратда: К. Маркс номли булварнинг кўриниши.

Болгариядан чет элларга экспорт қилинадиган буюмлар ва маҳсулотлар орасида атиргуллар алоҳида ўрин тутади.

Ўнгдаги суратда: Қозонлиқ водийсида гул териш пайти.

БТА—ТАСС фотолари.

СОВЕТ—БОЛГАРИЯ ДЎСТЛИГИ БУЗИЛМАСДИР

Ўзбекистон меҳнаткашлари Болгария Социалистик революциясининг 41 йиллигини тантанали нишонламоқдалар. Шу кунларда республиканинг шаҳарлари ва қишлоқларида йиғилишлар ва дўстлик кечалари ўтказилмоқда, қардош халқнинг ҳаёти тўғрисида ҳикоя қилувчи фотовиставкалар очилиб, фильмлар намойиш қилинмоқда.

Тошкент шаҳри ва области жамоатчилиги вакилларининг 7 сентябрь куни бўлиб ўтган йиғилиши БХРнинг миллий байрами-Озодлик кунига бағишланди. Йиғилишда республика пойтахти олий ўқув юртларида таълим олаётган болгариялик студентлар иштирок этдилар. Сўзга чиққан кишилар БХР билан СССР ўртасидаги қардошларча дўстлик ва ҳар томонлама ҳамкорлик йилдан-йилга мустаҳкамланиб бораётганлигини мамнуният билан уқтириб ўтдилар. Тошкент области билан Хасково округи, Андижон области билан Ямбол округининг биродарлашган меҳнат коллективлари мунтазам амалий алоқалар ўрнатиб, бир-бирларининг ҳузурига делегациялар юбормоқдалар. Болгариялик ишчилар ва мутахассислар ҳукуматлараро битимга мувофиқ Ўзбекистонда муҳим халқ хўжалик объектларини қуришда қатнашмоқдалар.

Йиғилиш иштирокчилари бундан 41 йил муқаддам социалистик ривожланиш йўлига кирган қардош мамлакат халқи ўзининг жанговар авангарди — Болгария Коммунистик партияси раҳбарлигида ва қардош социалистик мамлакатлар билан мустаҳкам ҳамдўстликда экономика ва маданиятнинг барча соҳаларида катта-катта муваффақиятларга эришганлигини таъкидладилар. Йиғилиш аҳли болгариялик дўстларга янги-янги муваффақиятлар тилади.

(ЎзТАГ).

БОЛГАРИЯ КИТОБЛАРИ ЎН КУНЛИГИ

6 сентябрь куни Тошкентдаги «Дўстлик» китоб магазин-клубида Болгария Халқ Республикаси китоблари ўн кунлиги бошланди.

Қардош республикада нашр этилган икки юзга яқин китоб магазин-клубга қўйилган. Булар ижтимоий-сиёсий, илмий-оммабоп, бадиий адабиёт ва болалар адабиётидан иборат. Ўн кунлик программасига мувофиқ адиблар билан учрашувлар, совет—болгар дўстлиги кечалари ўтказилади.

(ЎзТАГ).

ҚАРДОШЛИК РИШТАЛАРИ

Таниқли болгар адиби Камен Калчев Ўзбекистон мафтунидир. Унинг диёримизга сафар қилиб, шу асосда ёзган таассуротлар китоби «ТУ-104 бортидан» деб номланади. Китоб «Народна младеж» нашриёти томонидан босиб чиқарилган. Таниқли адибнинг шу китобида қуйидаги сатрлар бор: «Шу қадар кўҳна маданиятга эга бўлган бу диёрни, хўжалик ва маданий жиҳатдан шу қадар юксалган, истиқболи яна ҳам порлоқ бўлган диёрни ҳар тарафлама ўрганиш, унинг шаҳарларини кўриб, халқи ва турмушини теран билиб, идроклаб ўрганиш қийин!» Бу — эътироф. Муҳаббат эса эътирофдан бошланади. Зеро, болгар ва ўзбек халқлари ўртасидаги маданий ҳамда адабий алоқалар тарихи узоқ. Бу дўстлик йил сайин мустаҳкамланиб, кенг кўлам касб этаётир.

Болгариянинг кўпгина таниқли адиблари қуёшли диёримизга ташриф буюрган. Диққатга сазовор томони шундаки, улар юртимиз ҳақида муҳаббат ва ҳарорат билан ҳикоя қилишади. Ана шундай асарлардан бири «Сени унутмайман, Ўзбекистон» деб аталади. Унинг муаллифи — Лиляна Стефанова. «Совет Ўрта Осиёсига сафар қилиш менинг азалий орзуим эди, — деб ёзади у. — Бу орзу ушалди». Шоира юртимизда бўлди, Тошкент ва Самарқанд, Жиззахга, кейинчалик Шоҳимардонга ташриф буюрди. Бу ерда у ўзбек совет адабиётининг асосчиси Ҳамзани хотирлади. Ғафур Ғулом ва Зулфия шеърияти шоирани ўзига мафтун этди. У Ғ. Ғулом ижоди билан танишиб чиққач, шундай хулосага келди: «Ғафур Ғулом — буюк шоир. Унинг шеъриятида совет кишисининг қайғуси ҳам, қувончлари ҳам ўзининг аксини топган. Бу поэзия ўзбек халқининг бамисоли солномасидир».

Машҳур болгар шоири Йордан Милевнинг «Шарқ достони» деган асари бор. У Ўзбекистоннинг қадимий тарихи, донгдор кишилари, қишлоқларимизнинг тенгсиз чиройи, элимизнинг меҳмондўстлиги ҳақидадир. «Шарқ достони»нинг «Йигирма саккизлардан иккитаси» қисмида Болгарияда партизанлар ҳаракатида фаол қатнашган ўзбеклар ҳақида сўз боради.

Болгариянинг Керил Мишев ва Пётр Попов, Крум Босев сингари адиблари ҳам Ўзбекистон ҳақида ажойиб асарлар яратишди.

Таниқли журналистлар Евгения Киранова ва Тодор Коларовнинг «Совет Ўрта Осиёси бўйлаб» ҳамда «Саҳий қуёш ўлкаси» асарларида диёримизда амалга оширилаётган улуғвор ишлар, замондошларимизнинг фидойилиги зўр муҳаббат билан ифода этилади.

Т. Коларов Ўзбекистонда бўлган кезлари она-Ватанини фашистлардан озод қилишда иштирок этган юртдошларимиз билан учрашади. Унинг китобида Дунай соҳилларида жасорат кўрсатган В. Ҳайдаров, М. Мирзаев, С. Махкамов каби ўзбек ўғлонларининг маънавий дунёси теран таҳлил этилган

Дўстликнинг қаноти бор, дейдилар. Дарҳақиқат, шундай. Болгариялик адиблар Ўзбекистон ҳақида қанчалик ёниб ёзишса, республикамиз ижодкорлари ҳам бу ажойиб мамлакат ҳақида шунчалик ҳарорат билан асарлар битишган.

Охунбобоев номидаги Андижон область музикали драма ва комедия театрида болгар адиби Рачо Стояновнинг «Усталар» пьесаси қўйилиши томошабинларнинг қизғин олқишига сазовор бўлди. Панчо Панчевнинг «Тўрт эгизак ҳақида эртак» асари Охунбобоев номли республика ёш томошабинлар театри томонидан саҳналаштирилди ва кичкинтойларнинг севимли асарига айланди. Таниқли адиб Ўлмас Умарбеков таржима қилган Георгий Жагаровнинг «Прокурор» пьесаси бугунги кунда бир неча область театрлари репертуаридан мустаҳкам ўрин олган.

Шоир ва адибларимиз ижодида Болгария мавзуи муайян ўрин тутади. Зулфия асарлари болгар китобхонларининг севимли асарига айланган. Болгария Халқ Республикаси ҳукуматининг биринчи даражали «Кирилл ва Мефодий» ордени билан мукофотланиши ҳам Зулфия ижодига бўлган муҳаббатнинг тасдиғидир.

Болгариянинг бой тарихи — тасаввур қилиш қийин бўлган мусибат ва матонат, азоб-уқубат ва қаҳрамонликларга тўла ўтмиши ёзувчи Ўлмас Умарбековнинг «Болгар қўшиқлари» асарининг ёзилишига сабаб бўлган. «Уруш фарзанди» — Ўлмас Умарбековнинг Болгарияга қилган сафари натижасидир. Унинг асарлари айни чоғда Болгарияда ҳам нашр этилиб турибди.

Г. Димитров туғилган куннинг 90 йиллиги ҳамда СССР юбилейи муносабати билан Хасково шаҳридаги Иван Димов театрида Ҳамза Ҳакимзода Ниёзийнинг «Бой ила хизматчи» драмаси саҳналаштирилди.

Икки қардош халқ ҳамкорлиги табиийки, катта самаралар бераётир. Зеро, дунёда тинчликни қарор топтириш, инсониятнинг порлоқ келажаги учун кураш халқлар биродарлигини мустаҳкамлашни тақозо этади.

Вилоят ФАЙЗИЕВА,
филология фанлари кандидати.

ҚИШЛОҚ МАДАНИЯТИ МАСАЛАЛАРИ

ҲАММАСИ ЎЛДА-ЖЎЛДА

ёки Арнасой районида чўлқуварлар учун уй-жой қурилиши ва улардан фойдаланишдаги жиддий нуқсонлар хусусида

Арнасой Жиззах чўлида ташкил топган навқирон районлардан бири. Бу ерда меҳнат аҳли қандай шароитда яшаяпти! Чўлқуварларни уй-жой билан таъминлаш борасида нима дейиш мумкин! Қурилишлар қандай боряпти!

Район Совети ижроия комитети раисининг ўринбосари Р. Ибрагимов ана шу масалаларда масъул. У ўйлаяпти, елиб-югуряпти. Қилинадиган ишлар кўлами эса жуда катта. Аввало, унинг кабинети жойлашган қўш қаватли бинога бир назар ташлайлик. Ёғингарчилик пайтида кўп жойидан чакка ўтиб кетибди. Район партия комитети ва ижроия комитети биносининг аҳволи шундай. Бошқа жойларда-чи!

— Кабинетимни кўринг, ўпирилиб ётибди, фельетонни шу ердан бошлайверсангиз ҳам бўлади, — деди кулиб Р. Ибрагимов. — Районда ўн саккиз бинонинг томи шу аҳволда. Ҳа, ҳаммаси ғалвир бўлиб кетган. Бундан ташқари, марказий қозонхона, икки ярим километр узунликдаги иссиқлик узатиш трассаси ишдан чиққан. Уйлардаги кўплаб батареялар ҳам яроқсиз ҳолда. Область ташкилотлари бундай ишлар учун маблағ ажратмаяпти. Ҳадемай қишли-қировли кунлар бошланади. Ўтган йилдагидек яна аҳвол ёмон бўладиганга ўхшайди. 1984—1985 йилги мавсумда икки қаватли уйлар, 10-ўрта мактаб, «Ғунча» болалар боғчаси бинолари иситилмаган эди. Мана шу маъмурий бино ҳамда район меҳмонхонаси ҳақида гапирмасак ҳам бўлади.

Р. Ибрагимов кўнгли очиқ, дилкаш йигит экан. Суҳбатимиз тобора «мароқли» бўла борди.

— Районимизда махсус қурилиш ташкилоти йўқ, шу боисдан бошқаларга ялиниб-ёлворишга тўғри келяпти,— бир оз жиддийлашган ҳолда сўзини давом эттирди у. — Республика Қишлоқ курили- [illegible]

газ билан таъминлаш, электрлаштириш ҳамда йўллар қуриш, ариқлар ўтказиш каби ишларни ўзимиз қилишга мажбур бўлдик. Шуниси ачинарлики, 27-трест посёлкани ҳамон район коммунал хўжалик бўлими ихтиёрига топширгани йўқ.

Ҳа, аҳвол жуда ташвишланарли! Мана, масалан, маҳаллий Советлар ҳисобидан район марказида қурилган ўн саккизта икки қаватли бинони олайлик. Бу уйларда 252 оила яшайди. Очиғини айтганда, уларда яхши шароит яратилмаган. Районда канализация-насос станцияси ва тозалаш иншооти қурилмаган. Ёритиш тармоқлари, болалар майдончалари йўқ. Жиззах область ижроия комитети капитал қурилиш бўлими, хусусан унинг бошлиғи Қ. Мусаев бундай ишларга кам эътибор беряпти. 1985 йилда райондаги уй-жойларни ремонт қилиш учун бор-йўғи 20 минг сўм ажратилганини қандай изоҳласа бўлади?!

Район ижроия комитетига уй-жой сўраб келаётганларнинг сон-саноғи йўқ. Р. Ибрагимовни кабинетидагина эмас, ҳатто кўча-кўйда ҳам тинч қўйишмайди. Қурилиш ишлари эса «тошбақа қадам» [illegible] уй-жой кутишганди. Аммо ваъда ваъдалигича қолиб кетди. Бу йил ҳам аҳвол ёмон. Т. Сарибоев бошлиқ 117-механизациялашган кўчма колонна 1982 йилнинг ноябридан буён ўн икки квартирали бир бинони ҳам битказиб беролмаяпти. Ўн олти квартирали бино қурилиши ҳам аччиқ ичакдек чўзилиб кетди. Бу ишни А. Мамедов раҳбарлик қилаётган 133-механизациялашган кўчма колонна ўз зиммасига олган.

— Мазкур қурилиш ташкилотлари Дўстлик ва Мирзачўл районларига жойлашган, — изоҳ берди Р. Ибрагимов. — Раҳбарлари нозик бўлиб қолишган. Ишни жиддийроқ талаб қилгудек бўлсангиз, ёш боладек аразлаб кетишдан ҳам тойишмайди.

Арнасойда кооператив йўл билан уй-жойлар қурилиши хусусида ҳам бирор жўяли сўз айтолмаймиз. «Облкомхозстрой» трестининг Дўстликдаги 126-районлараро механизациялашган кўчма колоннаси қурган уйларни кўрган киши ҳайратдан ёқа ушлайди. Шу йилнинг биринчи кварталида фойдаланишга топширилиши лозим бўлган олтита уйни махсус комиссия ҳали ҳам қабул қилгани йўқ. Колонна бошлиғи Равшан Эшқўзиевнинг эса парвойи фалак.

Район марказидаги икки қаватли биноларни кўздан кечира бошладик. Бир вақтлар қандай кўркам эди. Энди-чи? Ҳовлилар ҳар хил нарсаларга тўлдириб юборилган. Иморатларнинг девор, эшик ва деразаларига ким нимани хоҳласа, шуни [illegible] қарайди. Қишлоқ Совети ижроия комитетининг раиси Ю. Кўқонов, халқ депутатлари аҳоли орасида тушунтириш ишлари олиб бориб: «Ҳой, азизлар, уй-жойлар ўзларингизники! Яхши асранглар, озодаликка, саранжом-саришталикка эътибор беринглар!» — дейишса бўлмайдими?

Юлиус Фучик номли совхоз райондагина эмас, ҳатто, областда ҳам эътиборли хўжаликлардан. Афсуски, бу ерда ҳам уй-жойлар етишмайди. «Қачон бизга уй берасизлар?» — дегувчи оилалар сони кун сайин кўпайиб боряпти. Совхоз уй-жой ва коммунал хўжалик бўлими бошлиғи Исмат Носировнинг боши қотган.

— Совхозимиз уй-жойлари шундоққина район марказида, — изоҳ бера бошлади у. — Шу боисдан бизга қийин бўляпти. Кўп уй-жойларни бошқа ерда ишлайдиган кишилар эгаллаб олишган. Мана, масалан, район ҳарбий комиссариати хизматчиси Неъмат Азимов совхоз томонидан қурдирилган кооператив уйда яшаяпти. Пулини ҳам тўламаган.

Бундай кишилар Юлиус Фучик номли совхозда яна топилади. Уларни қидириб, овора бўлиб юрмадик. Исмат Носиров рўйхатни лутфан бизга тақдим этди.

— Булар совхозимизда ишламайди, — тушунтира бошлади у. — Устига устак, уй-жой ва бошқа хизматлар учун ҳақ ҳам тўлашмаяпти.

Антиқа рўйхатни кўздан кечира бошлаймиз. Унда ўн кишининг исми ва фамилияси қайд этилган эди.

— Бу ҳақда район халқ [illegible] ҳам ҳақ тўлашга оғринишади. Шу ҳақда ўйлаб, совхоз қишлоғини кўздан кечириб, юрганимизда, ғалати воқеадан хабардор бўлиб қолдик. Охунбобоев кўчасидаги бир кооператив уй учун ҳам Турғун Дўстбоевдан, ҳам Жўрақул Рўзиқуловдан ҳақ олинибди. Ҳар иккови ҳам каттагина оиланинг бошлиғи. Бири тегишли пулни давлат банкига, иккинчиси эса керакли ҳужжатлар асосида совхоз кассасига топширибди.

— Ўзларинг ўтирган бир хонани бизга бўшатиб беришларинг керак, — дейди Т. Дўстбоев.

— Аксинча, уйни сиз бўшатиб берасиз, — жавоб қилади Ж. Рўзиқулов.

Хуллас, ана шундай кўнгилсиз тортишув кўпдан бери давом этяпти.

Мунаввар Назаровани Юлиус Фучик номли совхозда кўпчилик яхши билади. 4-ОРС да сотувчи бўлиб ишлаган. Магазин ҳам ўзи яшайдиган Совет кўчасидаги коттеджга жойлашганди. Тўғрироғи, М. Назарова уйнинг бир хонасини дўконга айлантириб олган эди. Кўпдан буён бу ерда савдо-сотиқ қилинаётгани йўқ. Ҳамма қулайликларга эга бўлган уч хонали шинам уй ва унинг рўпарасидаги каттагина ҳовли эса ҳамон Назарованинг ихтиёрида. У уй эшигини маҳкам қулфлаб жўнаганича дом-дараксиз кетди.

— Буни қандай тушуниш керак? Балки қандайдир кишиларга топшириб қўйилган бундай жойлар районда яна бордир? — савол бердик ҳамроҳимиз Р. Ибрагимовга.

У ҳеч нарса дея олмади.

Хуллас, Арнасойда аҳвол ана шундай. Қурилишларнинг бориши, уй-жойлар ва бошқа тармоқлар ремонти — ҳамма-ҳаммаси ўлда-жўлда. Район ижроия комитетининг бу борада олиб бораётган иши талабга мутлақо жавоб бермайди. Демак, хотиржамликка асло ўрин бўлмаслиги керак. Чўлқуварларга бўлган ғамхўрликни эса янада кучайтириш лозим. Бунинг учун ҳамма жойда меҳнат интизомини мустаҳкамлаш, резервлардан унумли фойда- [illegible]

У. ЮСУПОВ,
«Совет Ўзбекистони» махсус мухбири.

СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ● СПОРТ ●

ФУТБОЛ

ҚИЗҒИН КУРАШ ОСТИДА

Мамлакат биринчилиги учун биринчи лига командалари навбатдаги тур ўйинларини ўтказишди. «А» группасида қуйидаги натижалар қайд этилди: СКА «Карпати» — «Котайк» —3:0, «Колос» —«Ротор» 1:0, «Помир» — СКА (Хабаровск)—1:0, «Динамо» (Батуми)—«Динамо» (Ставрополь)—3:2, «Шинник» —«Локомотив» —2:2.

«Б» группасида эса беш учрашув ўтказилди. «Кубань» футболчилари «Спартак» клубини 4:0 ҳисобида мағлубиятга учратишди. Икки ўйинда меҳмонлар ғалаба қозонди. «Гурия» Куйбишевда «Крылья Советов» клубини 2:0 ҳисобида, «Кузбасс» эса Смоленск шаҳрида «Искра» командасини 3:1 ҳисобида енгди.

«Пахтакор» ва Жиззахнинг «Звезда» командалари бу сафар ўйинларини ўз майдонларида ўтказишди. Тошкентлик футболчилар Кишиневнинг «Нистру» командасини қабул қилдилар. Майдон эгалари меҳмонлар дарвозасига иккита жавобсиз тўп киритишди ва қимматли икки очкога эга бўлишди.

Жиззах шаҳридаги беллашувда дарвозалар олти марта ишғол қилинди. «Звезда» футболчиларининг тўрт тўпига «Металлург» командаси ўйинчилари икки тўп билан жавоб бердилар.

Пахтакорчилар навбатдаги турда «Металлург» клубини «Звезда» эса «Нистру» футболчиларини қабул қилишади.

ВЕТЕРАНЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

Жиззах шаҳри марказидаги стадионда «Пахтакор» командаси ветеранлари билан «Москва» колхозининг «Ёшлик» футболчилари ўртасида ўртоқлик учрашуви бўлди. Қизиқарли учрашувда колхоз футболчилари 3:2 ҳисобида ғалаба қозонишди.

ВЕЛОПОЙГА

ИККИНЧИ ЎРИНДА

Хабар қилинганидек, Франция пойтахтида «Тур де Л' Авенир» халқаро мусобақалари ўтказиляпти. Бу мусобақаларда тошкентлик спортчи Жамолиддин Абдужабборов ҳам иштирок этаётир. У учинчи тур мусобақаларида ўз маҳоратини намойиш этди. 172 километрли масофани 4 соат 30 минут 56 секунд ичида босиб ўтди. Франция спортчиси Стефан Гэ ҳам шу вақтни кўрсатди. Аммо, ўртача тезлик белгиларига кўра тошкентлик спортчига иккинчи ўрин насиб этди.

ОБ-ХАВО

КЕЛГУСИ ҲАФТАДА

Ҳафта бошларида ва охирида Қозоғистон ва Ғарбий Сибирь районларидан Ўрта Осиё территориясига совуқ ҳаво оқими келиши кутилади. Шу муносабат билан Ўзбекистоннинг ҳамма областларида тунги ҳарорат 7—12 даражагача, кундузги ҳарорат эса 22—27 даражагача пасаяди. Ҳафта ўрталарида ҳаво кечаси 9—14, кундузи 24—29, жанубда 30—32 даражагача исийди.

Ҳафта мобайнида республикада ҳавонинг бир оз булутланиб туриши кутилади. Ёғингарчилик бўлмайди. Тошкент областининг тоғли районлари ва Фарғона водийсидагина ҳафта бошлари ва охирида бироз ёмғир ёғиши мумкин. Ҳафта мобайнидаги ўртача ҳарорат кўп йиллик ўртача даражадан бирмунча пастроқ бўлиши кутилади.

(ЎзТАГ).

Редактор
Л. ҚАЮМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш министрлиги
ГЕМАТОЛОГИЯ ВА ҚОН ҚУЙИШ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

катта илмий ходимлар: анемияларни ўрганиш бўйича 2-клиника (медицина фанлари кандидати, радиолог-диагност); биохимия лабораторияси (биология фанлари кандидати), цитология лабораторияси (медицина фанлари кандидати, патоморфолог), қон группаларини стандартлаштириш ва иммуногематология лабораторияси (медицина фанлари кандидати).

КОНКУРС МУДДАТИ — 25 СЕНТЯБРГАЧА

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: 700059, Тошкент шаҳри, 59-алоқа бўлими, Шота Руставели кўчаси, 138-уй. Телефон 78-13-04.

●

В. А. БУГАЕВ НОМИДАГИ ЎРТА ОСИЁ РЕГИОНАЛ ИЛМИЙ-ТАДҚИҚОТ ИНСТИТУТИ
вакант вазифаларга
КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

лаборатория кичик илмий ходимлари: атмосфера ҳавоси ва тупроқнинг ифлосланишини ўрганиш ҳамда атмосферага ёйиладиган чиқиндиларни нормалаштириш тадқиқотлари, қишлоқ хўжалик метеорологияси бўлимининг табиий ресурсларни ўрганиш дистанцион методлари.

КОНКУРС МУДДАТИ — 25 СЕНТЯБРГАЧА.

Ҳужжатлар қуйидаги адресга юборилсин: Тошкент шаҳри, 52-алоқа, бўлими, Обсерваторская кўчаси, 72-уй. Телефон 35-80-59.

●

«ПАХТАКОР» МАРКАЗИЙ СТАДИОНИДА
10 сентябрь соат 19.30 да СССР БИРИНЧИЛИГИ УЧУН
биринчи лиганинг
«ПАХТАКОР» (Тошкент) — «МЕТАЛЛУРГ» (Запорожье) КОМАНДАЛАРИ ЎРТАСИДА
Футбол
ИШҚИБОЗЛАР ДИҚҚАТИГА!
«ПАХТАКОР» Марказий стадиони кассаларида олдиндан билет сотиш ташкил этилган.

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги, Ўзбекистон ССР Театр жамияти, Қорақалпоғистон АССР Маданият министрлиги ва республика театр жамиятининг Қорақалпоғистон бўлими коллективлари Ўзбекистон ССР ва Қорақалпоғистон АССР халқ артисти, Қорақалпоғистон АССР Давлат мукофотининг лауреати, Ўзбекистон Театр жамиятининг аъзоси

Зулайҳо САПАРОВАнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳуманинг оила аъзоларига таъзия изҳор қиладилар.

Ўзбекистон ССР Композиторлар союзи правлениеси, партия ва касаба союз ташкилотлари ҳамда СССР Музика фондининг Ўзбекистон бўлими Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофоти лауреати, Композиторлар союзи правлениесининг аъзоси

Рашид Ҳамидович ҲАМРОЕВнинг

вафот этганлигини чуқур қайғу билан билдириб, марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қиладилар.

Ўзбекистон ССР Ҳунар-техника таълими давлат комитети коллективи давлат инспекцияси бошлиғи А. А. Абдуғаниевга онаси

Ойимчахон ЙЎЛДОШЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

Ўзбекистон ССР Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги коллегияси, партия ва касаба союз ташкилотлари министр ўринбосари С. С. Неъматовга онаси

Улмасхон ҲАСАНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этадилар.

8 СЕНТЯБРЬ, ЯКШАНБА

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

МОСКВА-I. [illegible]

ТОШКЕНТ-I. [illegible]

РАДИО

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. [illegible] ...да қўшиқлари. 12.10 — «Ишчинома». 13.00 — «Чорвадор». 13.30 — Концерт. 14.00 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун эшиттириш. 15.40 — «Бой ила хизматчи». Спектакль. 18.15 — «Социалистик турмуш тарзи». 18.30 — Дўстларимиз қўшиқлари. 19.25 — «Ёшлик». 20.15 [illegible]

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.

Редакция адреси: 700047, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

Хатлар ва оммавий ишлар бўлими телефонлари — 33-21-43, 32-53-16, 32-53-20, 32-53-21, 33-11-49, 32-54-06.